

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! kunsthumaniora Brussel-Stad te LAKEN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	49023
Instelling	GO! kunsthumaniora Brussel-Stad
Directeur	Jurgen WAYENBERG
Adres	Chrysantenstraat 26 - 1020 LAKEN
Telefoon	02-502.05.04
Fax	02-502.62.33
E-mail	kh.brussel@g-o.be
Website	http://www.kunsthumaniorabrussel.be
Bestuur van de instelling	GO! scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SG GO Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dieleghemse Steenweg 24 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	04-11-2013, 05-11-2013, 06-11-2013, 07-11-2013, 08-11-2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	08-11-2013
Datum bespreking verslag met de instelling	20-12-2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Jos Vermijl
Teamleden	Rieka Hérie, Hilde Quix, Gino Malfait, Luc Ponet
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	4
1 ADMINISTRATIEVE OPSPLITSING VAN HET PEDAGOGISCH GEHEEL	6
2 SAMENVATTING.....	6
3 DOORLICHTINGSFOCUS	8
3.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
4 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
4.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
4.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
4.1.1.1 Praktische oefeningen klassieke dans/hedendaagse dans in eerste graad eerste leerjaar A (leerplan 2006/166) en in eerste graad tweede leerjaar A (eigen doelstellingen)	9
4.1.1.2 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan 2006/005) en de tweede graad kso in de studierichtingen Dans, Muziek en Woordkunst-drama (leerplan 2007/038)	11
4.1.1.3 Algemene muzikaleer in kso tweede graad in de studierichting Muziek (leerplan 97069)	13
4.1.1.4 Instrument basgitaar / contrabas - jazz in kso tweede graad in de studierichting Muziek.....	15
4.1.1.5 Instrument elektrische gitaar in kso tweede graad in de studierichting Muziek	15
4.1.1.6 Koorzang in kso tweede en derde graad in de studierichtingen Muziek en Woordkunst-drama (leerplan 97063 en 97065)	16
4.1.1.7 Klassieke dans/hedendaagse dans in kso derde graad in de studierichting Dans (leerplan 2003/030)	18
4.1.1.8 Instrument piano in kso derde graad in de studierichting Muziek	21
4.1.1.9 Instrument piano - jazz in kso derde graad in de studierichting Muziek	23
4.1.1.10 Instrument slagwerk in kso derde graad in de studierichting Muziek	24
4.1.1.11 Instrument Stem (zang - jazz en lichte muziek) in kso derde graad in de studierichting Muziek	25
4.1.1.12 Instrument viool in kso derde graad in de studierichting Muziek.....	26
4.1.1.13 Muziektheorie in kso derde graad in de studierichting Muziek (leerplan 97066)	27
4.1.1.14 Samenspel (combo) - jazz en lichte muziek in kso derde graad in de studierichting Muziek	28
4.1.1.15 Toneel in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94046)	28
4.1.1.16 Voordracht in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94047).....	30
4.1.1.17 Welsprekendheid in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94047)	31
4.1.1.18 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	32
4.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	33
4.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	34
4.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	34
5 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	35
5.1 Deskundigheidsbevordering.....	35
5.2 Evaluatiepraktijk.....	36
5.3 Leerbegeleiding	37
6 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	39
7 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	42
7.1 Wat doet de school goed?.....	42

7.2	Wat kan de school verbeteren?	43
7.3	Wat moet de school verbeteren?	43
8	ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	44
9	VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	44

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 ADMINISTRATIEVE OPSPLITSING VAN HET PEDAGOGISCH GEHEEL

Podiumtechnieken wordt binnen deze school ingericht, maar deze afdeling behoort volledig tot Sint-Agatha-Berchem. Het urenpakket gaat niet van het pakket van de kunstschool af. Er is differentiatie voor Engels en aardrijkskunde.

2 SAMENVATTING

De school behoort tot de Scholengroep Brussel van het Gemeenschapsonderwijs. De school heeft in de scholengemeenschap een uniek onderwijsaanbod. Ze biedt in de eerste graad de A-stroom aan met in 1, 2 de optie 'Artistieke vorming'. In de tweede en de derde graad streeft de school naar een volledig kso-aanbod van de Podiumkunsten. De meeste leerlingen zitten in de studierichtingen Muziek en Woordkunst-drama, zowel in de tweede graad als in de derde graad. De voorbije vijf schooljaren is het leerlingenaantal met meer dan 40 % gestegen, door enerzijds de oprichting van een eerste graad in 2009 en anderzijds een zeer ruim wervingsbassin. Een aanzienlijk aantal leerlingen verblijft tijdens de schoolweken in het internaat, gevestigd in hetzelfde gebouw als de school. De stijging van het leerlingenaantal gaat gepaard met een aantal groeipijnen op infrastructureel en personeelsvlak.

De school wil een 'brede school' zijn binnen een netwerk van partners uit verschillende artistieke sectoren. Ze wil jongeren vormen tot artistieke persoonlijkheden en hen vooral voorbereiden op doorstroming naar de artistieke domeinen in het vervolgonderwijs of de arbeidswereld. Door een combinatie van een passieve kunstbeleving via extra-murosactiviteiten en een actieve kunstparticipatie via de artistieke vakken biedt de school ruime ontwikkelingskansen voor haar leerlingen op muzisch vlak in de eerste graad en op artistiek vlak in de tweede en de derde graad. Afhankelijk van de interesse van de leerling, krijgt hij in de eerste graad de kans om op vrijwillige basis een extra pakket lesuren te volgen van het deeltijds kunstonderwijs van de Academie Anderlecht. Aanvullend wordt op basis van vrijwillige deelname één lesuur extra praktijk aangeboden. De school wil hiermee beantwoorden aan de vraag van het beroepsveld om enige basiservaring te hebben met de verschillende muzische domeinen. In de kunsthumaniora is ook een studierichting podiumtechnieken gehuisvest van een naburige secundaire school. Hiervan wordt door de artistieke vakken gretig gebruik gemaakt. Tevens betekent dit een meerwaarde voor de school. De leerlingen hebben in de drie graden geen vrije halve dag. Deze afwijking op de regelgeving wordt gemotiveerd en overlegd in de schoolraad, de oudervereniging en het basisoverlegcomité.

De school heeft de aandachtspunten in het vorige doorlichtingsverslag als uitgangspunt genomen om de schoolwerking grondig bij te sturen. De bijsturingsgolf binnen de verschillende onderwijskundige domeinen heeft enerzijds veel energie gekost van de betrokkenen, anderzijds staat de school terug op de sporen met veel aandacht voor de ontwikkeling van beleidslijnen, strategische doelstellingen en de gegevensverzameling rond de interne kwaliteitszorg. De volgende uitdaging omvat de implementatie en vooral de controle en opvolging van de beleidslijnen en de interne kwaliteitszorg in de lespraktijk.

De school stelt passie, respect, verantwoordelijkheid en (zelf)discipline als kernwaarden voorop. Respect en vooral passie zijn bij de leraren en de leerlingen zeker aanwezig. Rond zelfdiscipline en verantwoordelijkheid is nog een weg te gaan. Dit wordt ook gemeld door de leerlingen in de bevraging naar het welbevinden. De algemene tevredenheid van de leerlingen is goed. Maar er is in sommige graden vraag naar meer positieve bevestiging en zelfs een betere lespraktijk in de derde graad. Binnen het personeel is er een overwegend hoge artistieke competentie. De pedagogische knowhow is uiteenlopend en varieert van zeer rijk tot minimaal.

Een meerderheid van de afgestudeerde leerlingen volgt aansluitend een academisch bachelor in het hoger kunstonderwijs. Die resultaten liggen hoger dan deze van de leerlingen die een professionele bachelor beogen. De artistieke vaardigheden van de leraren worden mede door knelpunten rond leerbegeleiding, evaluatiepraktijk, deskundigheidsbevordering en leerplanrealisatie vooral in de studierichting Dans beperkt verzilverd door de leerlingen in het vervolgonderwijs. Bijkomende factor is soms een te laag artistiek niveau bij instroom. De resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs situeren zich rond het gemiddelde van de referentiescholen.

Het erkenningsonderzoek, op basis van een representatief deel van het onderwijsaanbod, heeft uitgewezen dat in de doorgelichte vakken de meeste leerplannen voldoende worden gerealiseerd. De onderwijsdoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd voor klassieke dans en hedendaagse dans in de derde graad Dans. Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen op niveau van de projecten en de coördinatie zijn voorbeelden van goede praktijk. De extra-murosactiviteiten hebben een hoge kwalitatieve waarde. Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen is succesvol in de kunstvakken in Muziek en Woordkunst-drama. In een aantal vakken is het vakoverschrijdend werk nog maar weinig uitgediept.

Binnen het kwaliteitsonderzoek werden de processen leerbegeleiding, evaluatiepraktijk en deskundigheidsbevordering onderzocht.

De school heeft veel aandacht voor de socio-emotionele begeleiding. De zorg voor de leerlingen en het creëren van een goed leef- en leerklimaat staan hierbij centraal. De specifieke leerbegeleiding daarentegen is minder goed uitgebouwd. Ze is verankerd in de leerlingenbegeleiding, maar is nog niet schoolspecifiek vastgelegd in meetbare doelen. Door het gebrek aan deze vastgelegde doelen heeft de school geen systeem uitgewerkt om de effecten van de leerbegeleiding te meten en te registreren. De remediërende leerbegeleiding is degelijk uitgebouwd. De integratie van de preventieve leerbegeleiding in de vakken is leraargebonden.

Op het vlak van evaluatie heeft de school, met steun van de scholengroep, een visie uitgewerkt. De leraren worden aangespoord om hun evaluatie op de leerplandoelstellingen te focussen. Het inlossen van deze verwachtingen en de kwaliteit van de evaluatie kennen verschillende snelheden. De evaluatiegegevens worden nog onvoldoende aangewend om het onderwijsproces bij te sturen. De kwaliteit van de motivering van de B- of C-attesten is voor verbetering vatbaar. Er is onvoldoende verwijzing naar de bronnen met aanvullende elementen uit het dossier van de leerling. De geformuleerde vakcommentaren zijn overwegend vaststellend en weinig remediërend. Na de vorige doorlichting heeft de school meer aandacht besteed aan de toepassing van de regelgeving rond de evaluatiepraktijk.

De schoolleiding moedigt professionalisering aan op basis van een gestructureerd nascholingsplan. Nascholing is een bewust aandachtspunt bij de functioneringsgesprekken. De nascholingsmiddelen worden goed gebruikt. De gevolgde nascholingen worden geïnventariseerd en beoordeeld. De effecten van zowel interne als externe professionaliseringsinspanningen worden evenwel nog niet gemeten. Gerichte bijsturingsvoorstellen worden nog niet geformuleerd.

Na de vorige doorlichting heeft de school op een gestructureerde wijze de verwaarlozing van de lokalen en de uitrusting aangepakt. Hierbij streeft de school naar een evenwichtige aandacht voor de veiligheid en voor specifieke noden bij de algemene vakken en de kunstvakken. Er is een hele weg afgelegd, maar er zijn nog een aantal knelpunten rond infrastructuur, didactische uitrusting en ICT. Het stijgend leerlingenaantal van de voorbije jaren zet de inhaalbeweging extra onder druk. De directie, als domeinbeheerder, en de lokale preventieadviseurs nemen voldoende initiatieven met betrekking tot de veiligheid en de fysieke en mentale gezondheid van het korps en de externen.

De controle van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne heeft geleid tot een gunstig advies voor bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Deze situatie werkt bevorderlijk voor het bereiken van de onderwijsdoelstellingen. De controle gebeurde op basis van de resultaten van controles en analyses waarover de onderwijsinstelling beschikt. In dit verband moet de school voldoen aan de federale en de aanverwante Vlaamse regelgeving. De onderwijsinspectie doet echter geen uitspraak over de naleving van de federale wetgeving en de niet-onderwijsregelgeving.

Het kwaliteitsonderzoek van de processen en het algemeen beleid tonen aan dat de school erg doelgericht te werk gaat maar dat vooral de opvolging en de bijsturing nog geoptimaliseerd kunnen worden. Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat de meeste onderzochte onderdelen en vakken voldoen aan de verwachtingen van de overheid. Dit is echter niet het geval voor klassieke dans en hedendaagse dans in de derde graad Dans. Daarom sluit de inspectie de doorlichting af met een gunstig advies beperkt tot drie schooljaren.

3 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

3.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	wiskunde	Klassieke dans/Hedendaagse dans
Graad 1 Artistieke vorming	wiskunde	Klassieke dans/Hedendaagse dans
Graad 2 KSO Dans	wiskunde	
Graad 2 KSO Muziek	wiskunde	algemene muzikaleer, instrument, koorzang
Graad 2 KSO Woordkunst-drama	wiskunde	koorzang
Graad 3 KSO Dans		Klassieke dans/Hedendaagse dans
Graad 3 KSO Muziek		instrument, koorzang
Graad 3 KSO Woordkunst-drama		koorzang, toneel, voordracht en welsprekendheid

3.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

4 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

4.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

4.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

4.1.1.1 Praktische oefeningen klassieke dans/hedendaagse dans in eerste graad eerste leerjaar A (leerplan 2006/166) en in eerste graad tweede leerjaar A (eigen doelstellingen)

Voldoet

De horizontale samenhang tussen de vakken, de systematiek in de jaarplannen gekoppeld aan evaluatiecriteria en de leerbegeleiding die tot zelfstandigheid leidt, dragen ertoe bij dat leerlingen in voldoende mate de vooropgestelde doelen realiseren.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

In de eerste graad is voor het eerste leerjaar A een leerplan, voor het tweede leerjaar is er geen leerplan en heeft het lerarenteam een jaarwerkplan uitgewerkt met eigen doelstellingen.

De eerste graad artistieke vorming is in september 2012 opgestart. Naast klassieke en hedendaagse dans wordt een lesuur placement gegeven als ondersteuningsvak. Het lerarenteam is volop bezig met het onderzoek van de leerplandoelstellingen in functie van de visie van de school, nl. de opleiding in de eerste graad vanuit het muzische benaderen. De voorgelegde jaarplannen zijn een systematische ordening van de leerplandoelstellingen vooral wat betreft de vaktechnische inhoud. De jaarplannen vertrekken zowel vanuit een algemene beginsituatie als vanuit een per leerling gedefinieerde beginsituatie. Voor de algemene doelstellingen gezonde en veilige levensstijl en algemene cultuur zijn nog geen leerlijnen uitgewerkt, die in jaarplannen opgenomen zijn.

In alle bijgewoonde lessen staat onderzoek centraal, wat ook terug te vinden is in de algemene visie voor de studierichting dans. Vanaf de eerste graad zijn de leerlingen zeer intens bezig met houdingsbewustzijn, placement, het zoeken van bewegingsimpuls en bewegingsgevoel. Dit komt in alle lessen terug waardoor de horizontale samenhang gegarandeerd wordt. Tijdens de lessen is een actieve betrokkenheid van de leerlingen aanwezig. Voortdurende vraagstelling, feedback en onderzoek doen het leerproces positief evolueren. Voor het vak placement is ook de verticale samenhang gegarandeerd: de leerlijnen zijn voor de drie graden uitgeschreven en vormen zo een continuüm.

Tijdens bijgewoonde lessen komen de artistieke vaardigheden minder aan bod en ook in de jaarplannen zijn zij minder duidelijk uitgeschreven. Nochtans is de nadruk op de ontwikkeling van artistieke persoonlijkheden de basis van de visie van de studierichting dans.

De gezamenlijke doelgerichtheid is voldoende aanwezig in de eerste graad. De zoektocht naar een evenwicht tussen techniek en artistieke uitdaging.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

In de Liza Minelli-zaal is een degelijke muziekinstallatie aanwezig, al staat deze niet praktisch opgesteld ten aanzien van de dansvloer. Er is geen EHBO-kit in deze zaal aanwezig.

De leerkrachten gebruiken hedendaagse geluidsdragers (Ipad, Ipod, pc) wat de kwaliteit van de muziek ten goede komt.

Leerkrachten geven, afhankelijk van het thema van de les, informatie mee ter ondersteuning, zodat op het einde van het schooljaar de leerlingen over een

volledige cursus beschikken. Een (digitaal) bord zou de aangeboden leerinhouden nog meer kunnen ondersteunen.

De muziekkeuze werkt in alle lessen ondersteunend. Meer specifiek, in de lessen klassieke dans daagt de muziek de leerlingen uit tot individuele expressie en het beleven van het karakter van de oefeningen.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Leerlingen krijgen vier rapporten dagelijks werk per jaar en twee examenrapporten.

Het examenprogramma voor de eerste graad sluit voldoende aan op de leerplandoelstellingen en de geformuleerde doelen voor het 2e jaar. De jaarplannen zijn zodanig opgesteld dat de evaluatiecriteria voldoende hierop aansluiten. De normering voor dagelijks werk is helder uitgeschreven en in functie van de te realiseren doelstellingen. Voor de algemene doelstellingen zijn nog geen evaluatiecriteria opgesteld.

De evaluatiecriteria voor het eindexamen van de eerste graad zijn de startcompetenties voor de tweede graad.

De samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs (dko) geeft verwarring in de rapportering. Zo krijgen de leerlingen nu twee rapporten, het blijft echter onduidelijk hoe dit moet begrepen worden zeker als ook de keuze van leerplannen onduidelijk is.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Er is geen uniform leerlingvolgsysteem. De aangeboden software wordt niet gebruikt. Elke leerkracht houdt op zijn eigen manier de evolutie van de leerlingen bij. Overleg tussen de leerkrachten is eerder informeel, maar wordt als constructief ervaren.

De fysieke conditie wordt in kaart gebracht en opgevolgd vanuit de lessen placement, LO en het CLB. Dans-specifieke opvolging van de kinesist van school start in het tweede jaar.

Tijdens bijgewoonde lessen wordt zeer gedifferentieerd gewerkt. Leerlingen krijgen zeer veel feedback, niet alleen mondeling maar ook fysiek worden de leerlingen zeer veel verbeterd. Leerlingen worden uitgedaagd te zoeken naar het juiste evenwicht in hun lichaam, ze leren spieren en gewrichten voelen en gebruiken in functie van de hedendaagse en klassieke dans. Ze worden aangemoedigd om wat ze doen en voelen te verwoorden. Hoewel het werken in graadsklassen met zeer veel niveauverschillen niet evident is, slaagt het lerarenteam erin om elke leerling een persoonlijke feedback te geven en op te volgen. Dit is helaas ten koste van de onderwijstijd. Meer overleg over de inhoud en de leerlingenevolutie kan de efficiëntie ten goede komen.

Op het vlak van gezondheidsbegeleiding staat de school aan het begin van een ontwikkelingsproces. Het leerplanmatig denken vanuit deze algemene doelstelling zou de realisatie zeker ten goede komen.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

Voor de dansvakken wordt in de eerste graad samengewerkt met het deeltijds kunstonderwijs, met name de academie voor Muziek, Woord en Dans van Anderlecht, die tot dezelfde scholengroep behoort. Deze samenwerking biedt leerlingen de kans extra lessen in de school te volgen. Voorlopig is het enigszins onduidelijk welke leerplannen hiervoor gebruikt worden. Inhoudelijk sluiten de lessen aan op het aanbod en inhoud van de eerste graad artistieke vorming. Door het urentekort worden alle dansvakken in graadsklassen georganiseerd. De niveauverschillen binnen het leerjaar en over de leerjaren zijn groot. Dit bevordert het pedagogisch comfort tijdens de lessen niet en zet de leerkrachten zwaar onder druk om de vooropgestelde doelen te realiseren. Het organiseren van niveaueklassen zou de juiste begeleiding en het individuele leerproces ten goede komen.

Infrastructuur

Alle lessen van de eerste graad vinden plaats in de Liza Minelli-zaal en de Laban-zaal. De Liza Minelli-zaal is een polyvalente zaal, ruim en groot, er zijn barren en spiegels aanwezig, de vloer is licht zwevend, soms wat te glad. Er zijn geen kleedkamers. Jongens en meisjes kunnen zich in een met gordijnen afgeschermd ruimte omkleeden aan tafels en stoelen. Douches en toiletten zijn niet aanwezig. Hetzelfde geldt voor de Labanzaal.

4.1.1.2 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan 2006/005) en de tweede graad kso in de studierichtingen Dans, Muziek en Woordkunst-drama (leerplan 2007/038)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De meeste leerplandoelen komen aan bod. De klemtoon ligt op het realiseren en de beheersing van de basisdoelstellingen. De evaluatie is voldoende valide en de outputgegevens tonen dat de leerlingen de doelstellingen wiskunde met een aanvaardbaar beheersingsniveau bereiken. De uitrusting voldoet nauwelijks.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De meerderheid van de leerlingen starten met zwakke resultaten, maar evolueren overwegend positief. In de meeste klassen schommelen het gemiddelde en de mediaan van de resultaten rond dezelfde waarde en liggen in het interval [50% - 70%]. De spreiding van de resultaten binnen een klas is overwegend groot. De resultaten in de eerste graad zijn het ene jaar goed, het andere jaar matig [50% - 65%]. In de tweede graad scoren de leerlingen van Muziek en Woordkunst-drama overwegend zwak [50% - 55%]. De scores in de studierichting Dans zijn goed [60% - 70%].

De graadsleerplannen zijn vorig schooljaar, met enige reserve vooral in de eerste jaren van elke graad, in voldoende mate gerealiseerd. Door omstandigheden, buiten de wil van de huidige vakgroep, zijn er vorig schooljaar enkele knelpunten gerezen waardoor de realisatie van de twee graadsleerplannen dit schooljaar onder druk staat. Zowel in de eerste graad als in de tweede graad is men genoodzaakt om dit schooljaar enkele leerplandoelen extra te behandelen in het tweede jaar van elke graad. De vakgroep heeft de situatie diepgaand geanalyseerd (o.a. studie jaarvorderingsplan, analyse examenopgaven en leerlingenresultaten) en de knelpunten geïnventariseerd. Op basis hiervan zijn bijstellingen gestart, zowel voor I, 2 als voor II, 2 (en ook III, 1).

De leerplannen verwachten dat er naast het verwerven van kennis, gewerkt wordt aan de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes. De klemtoon ligt in de lessen echter overwegend op de ontwikkeling van kennis- en rekenvaardigheden. De andere vakgebonden vaardigheden (denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) komen minder uitdrukkelijk aan bod. Aanvullend is de vakgroep zoekende om de vakgerichte attitudes met meer rendement na te streven.

De algemene eindterm in verband met ICT (ET 7) en de ICT-verwachtingen in de leerplannen worden beperkt gerealiseerd, mede door een ontoereikende ICT-ondersteuning. Het inschakelen van het digitaal platform als leerplatform in het onderwijsleerproces zit nog in een beginstadium.

De taalsteun wordt gerealiseerd door de aandacht voor het eigen taalgebruik, de aandacht voor de instructietaal en de vakspecifieke woordenschat.

Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	De minimale didactische uitrusting beantwoordt aan de vereisten van het leerplan. Maar de lokalen en de schoolbanken waar de lessen wiskunde worden gegeven, zijn versleten en ondersteunen helemaal geen krachtige leeromgeving. Op het ogenblik van de doorlichting waren er onvoldoende middelen om ICT-integratie zowel op leraarniveau als op leerlingenniveau te ondersteunen. Uit gesprekken met de directie blijkt dat de opgesomde infrastructurele en materiële tekorten nog dit schooljaar worden aangepakt.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	De afstemming van de evaluatie op de leerplandoelen is goed. De examenvragen zijn inhoudsrelevant en evenwichtig gespreid over de geziene leerstof. De toets- en examenvragen liggen in elkaars verlengde. De vraagstelling is duidelijk en de normering voldoet. Er wordt zorgvuldig gecorrigeerd op basis van een duidelijke puntenverdeling en verbeterleutels. Deze elementen tonen aan dat de evaluatie evenwichtig, volledig en transparant is. De leerlingen weten duidelijk wat van hen verwacht wordt bij toetsen en examens. Uit de aard van de toets- en taakopgaven voor dagelijks werk blijkt dat zwakke resultaten meestal te relateren zijn aan studie-ijver, studiemotivatie en doorzettingsvermogen. Naarmate de leerlingen in een hoger leerjaar zitten, zijn de resultaten beter. Dit illustreert mede het rendement van het onderwijsproces. De leerlingen en ouders krijgen overwegend productfeedback versus procesfeedback.
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	Er is een goed evenwicht tussen de leerlingengerichtheid en de leerplangerichtheid. Omwille van het relatief hoog aantal instromers, bissers en neveninstromers neemt de vakgroep curatieve maatregelen rond de beginsituatiebepaling en de aangepaste bijstellingen. De contacten tussen de leraren en de leerlingen verlopen in een aangename, constructieve en open sfeer. De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in inhaallessen of het geven van extra taken voor instromers of leerlingen met leerachterstand. Voor leer- en ontwikkelingsstoornissen nemen de leraren de passende preventieve maatregelen. De communicatie is overwegend stimulerend versus sturend en gericht op inzet versus prestatie. Het expliciet en gelijkgericht nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' in de les wiskunde is veeleer impliciet en focust zich vooral op het maken van een aantal weliswaar waardevolle afspraken of stimuleren van de studieingesteldheid. De eindtermen 'leren leren' rond informatieverwerking (Et 7, Et 8) en regulering van het leerproces (Et 11) krijgen te weinig aandacht.

Deskundigheidsbevordering	De vakgroep wordt aangestuurd en ondersteund door de directie en de cel IKZ rond kwaliteitszorg in de vakgroep, leerlijnen en evaluatie. Met steun van de pedagogische begeleidingsdienst heeft de vakgroep zich gebogen over de rol van de vakgroep en 'leerplangericht evalueren'.
<i>Overleg</i>	De resultaten van de recente peiling over de beheersing van de eindtermen wiskunde in de A-stroom en de B-stroom en voor het leergebied wiskunde in het basisonderwijs hebben nog geen aanleiding gegeven tot een discussie over de eigen onderwijskwaliteit of over gewenste veranderingen.
<i>Vorming</i>	Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben de leraren uit de vakgroep vakgerichte en algemeen pedagogische nascholingen gevolgd.

4.1.1.3 Algemene muziekleer in kso tweede graad in de studierichting Muziek (leerplan 97069)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelen. De leerplancomponenten komen evenwichtig aan bod. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod	De leerlingen bereiken de leerplandoelen. Het leerstofaanbod integreert de verschillende vaardigheidsvelden van het leerplan zodat muziektheorie, gehoortraining en de verschillende componenten van de vocale praxis worden behandeld. Het is een interessante keuze dat de leerplanbehandeling door twee leraren gebeurt. Zowel het informeel als formeel overleg binnen dit duo gekoppeld aan de zin voor reflectie over het geboden onderwijs, resulteert in een vitale en evenwichtige leerplanbehandeling. De duidelijke afspraken over de verdeling binnen de leerplanbehandeling blijken onder meer uit het lesmateriaal dat overwegend gebundeld is volgens de leerinhouden. Deze katernen behandelen de leerstof per leerjaar en bieden een ruim en gevarieerd aanbod van les- en oefenmateriaal per leerinhoud. Het lesmateriaal kan versterkt worden voor wat betreft de bronvermelding en het gebruik van software voor muzieknnotatie.
<i>Volledigheid</i>	Binnen de gevolgde lessen heerst een positief leer- en werkklimaat. Er is binnen eenzelfde les voldoende afwisseling met een soepele overstap naar een volgend lesonderdeel. Zowel voor de gehoortraining als de ritmische vorming wordt inventief gewerkt waardoor een gevarieerd palet ontstaat van heel uiteenlopende en zorgvuldig geselecteerde oefeningen. Het beheersingsniveau is behoorlijk en voor het wegwerken van individuele leerachterstanden zijn structureel inhaallessen voorzien. In de leerlingenagenda worden de lesonderwerpen niet altijd specifiek genoteerd. De leerplanbehandeling plaatst de algemene muziekleer als een kernvak binnen de verschillende muziekvakken. Deze interessante visie overspant de totaliteit van het verstrekte muziekonderwijs en creëert een wisselwerking tussen de verschillende muziekvakken.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	
Uitrusting	Het lokaal is ruim, maar heeft een te lastige akoestiek. Na een vakantieperiode is het rendement van de verwarming te beperkt. Het nieuwe schoolmeubilair is degelijk en ergonomisch goed op de leerlingen afgestemd. De opstelling van de audioapparatuur is niet functioneel en in het lokaal is er nog geen internetaansluiting. Dit belemmert de integratie van ICT binnen de algemene muziekleer. De aankleding van het lokaal is passend en verwijst zowel naar de artistieke wereld als naar de actuele samenleving met een knipoog naar milieu- en gezondheidseducatie.
<i>ICT</i>	
<i>Inzet uitrusting</i>	
<i>Leermiddelen</i>	

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk beantwoordt aan het onderwijsaanbod. De evaluatie is representatief voor de verschillende leerplancomponenten, met voldoende terugkoppeling naar de respectieve doelstellingen. De puntenverhouding is goed en weloverwogen. De informatie en communicatie naar de leerlingen over de evaluatiepraktijk is degelijk. De attitude van zelfreflectie binnen het lerarenteam stimuleert het screenen en vernieuwen van de evaluatiepraktijk.

Er is een overzicht van de resultaten dagelijks werk, waaruit blijkt dat men voor de rapportperiodes voldoende evaluatiegegevens heeft over de verschillende leerplancomponenten.

De proefwerken zijn verzorgd qua opmaak en bevatten ook een puntenverdeling. Er zijn behoorlijke correctiesleutels.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Voor de inschatting van de beginsituatie is er overleg binnen een team van leraren algemene muziekleer en instrument. Voor wat betreft de extra begeleidings- en remediëringsinitiatieven is er overleg tussen het lerarenteam en de coördinator van de studierichting Muziek die de inhaallessen geeft.

Er zijn duidelijke klasregels opgesteld waarbij ook de verantwoordelijkheid van de leerling wordt onderstreept. De werkweek bij de aanvang van het schooljaar is een goed initiatief om de discipline als noodzaak bij de muziekstudie, duidelijk te stellen. Het verdient aanbeveling om de leerondersteuning verder uit te bouwen via het digitaal leerplatform van de school. In dit verband is de geplande integratie van software voor gehoortraining een interessante aanzet. Het verder uitwerken van stappenplannen (leren leren) en het ontwikkelen van kwaliteitsvolle controlesystemen als ondersteuning bij het individueel oefenen, vormen een blijvende uitdaging.

Zowel vanuit gesprekken met docenten hoger muziekonderwijs als feedback van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs onderzoeken de leraren de mogelijkheden om de leerbegeleiding verder te verdiepen.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De leraren verstevigen hun competenties onder meer via veelvuldig vakoverleg. Voorts biedt de actieve betrokkenheid in de muziekwereld alsook het lesgeven in het deeltijds kunstonderwijs stimuli voor de deskundigheidsbevordering. Het door de leerlingen zelf laten screenen van het geboden muziekonderwijs is een sterk element van kwaliteitszorg en vormt een stevige aanzet voor een aangehouden professionalisering.

Onderwijsorganisatie
Samenstelling klasgroepen

De grootte van de lesgroepen is beheersbaar en er is tijdens de gevolgde lessen een goed contact met de volledige lesgroep. Dit wordt onder meer bewerkstelligd door de collectieve oefen- en studiemomenten tijdens de les algemene muziekleer.

4.1.1.4 Instrument basgitaar / contrabas - jazz in kso tweede graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Aan de hand van een stevige visie, gebaseerd op duidelijke artistieke en algemene doelstellingen uit het leerplan, die met kennis van zaken worden aangewend en omgebogen naar geïndividualiseerde jaartrajecten worden de leerplandoelstellingen gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De opleiding 'bas' in de stijldifferentiëring jazz & lichte muziek omvat zowel het bespelen van de basgitaar als de contrabas. Verschillende leerlingentypes, uiteenlopende ambities en een instroom die artistiek en technisch van erg diverse aard kan zijn vormen de aanleiding tot een gedifferentieerde aanpak. Dit wordt geïllustreerd door digitale leerlingenfiches, gekoppeld aan individuele jaartrajecten die op hun beurt rekening houden met de VOET-reglementering. Dit alles is afgestemd op de mogelijkheden van een ondersteunende webtoepassing via het digitaal leerplatform.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Er is voldoende elementair materiaal beschikbaar (versterker, piano), maar de klasomgeving (een vroeger toezichtslokaal dat nu oogt als een aquarium) is niet geschikt als onderrichtslokaal omwille van de vensters langs drie zijden. Het gebrek aan privacy en de courante afleiding door passerende leerlingen en leraars zijn niet bevorderlijk voor de concentratie van zowel de leerlingen als de leraar. Er is nog geen internet beschikbaar in elk vaklokaal, maar daaraan wordt gewerkt.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Door een goed evenwicht tussen procesevaluatie (wekelijks via de digitale leerlingenfiches) en de productevaluatie (try outs en schooltoptredens) wordt de gelegenheid gecreëerd om een consistente, valide evaluatie te onderhouden. Deze wordt regelmatig informeel en op geregelde tijdstippen formeel gecommuniceerd met de leerlingen.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Vanuit een sterk leerlinggerichte pedagogisch-didactische benadering in een positief leerlingklimaat ontstaat spontaan een goede leerbegeleiding. Deze wordt op schoolniveau en vakoverschrijdend nagestreefd. De individuele leerkrachten zijn zich bewust van de verantwoordelijkheid dienaangaande in een school zoals de kunsthumaniora, waar de klassamenstelling bovendien zeer heterogeen kan zijn. Aandacht voor talent en ondersteuning van doelgerichte leertrajecten behoren tot de schoolcultuur. Het leerlingvolgsysteem (cfr. supra) is daarbij een niet onbelangrijke verzameling van nuttige gegevens.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	Actieve betrokkenheid in de wereld van jazz en lichte muziek is de facto een bevordering van deskundigheid die op een ontspannen, natuurlijke wijze voelbaar wordt overgedragen op de leerlingen.

4.1.1.5 Instrument elektrische gitaar in kso tweede graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Vanuit een positief welbevinden en enthousiasme van de leerlingen, onderbouwd door een gedegen vakkennis en meesterschap, sluit deze cursus aan met de doelstellingen zoals in het leerplan verwacht. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Musiceren is hoofdzakelijk studeren: toonladders, akkoorden, transcripties, akkoordprogressies, improvisatietechnieken, repertoire, Dit is een goede weerspiegeling van de aandachtspunten zoals vermeld in het leerplan. De klasadministratie (lerarenagenda, jaarplannen, ...) is summier maar in orde.
---	---

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Deze opleiding kan rekenen op een goede uitrusting en een eigen lokaal. Het aantal versterkers en andere noodzakelijke klasuitrusting voldoen aan de verwachtingen voor kwaliteitsvol kunstonderwijs met het oog op het bereiken van de leerplandoelen.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Er wordt in dit vak gewerkt met vaste, structurele evaluaties. Quotering gebeurt aan de hand van evaluatiecriteria die afgestemd zijn op de leerplannen. De uiteindelijke productevaluatie op het einde van het jaar is een verwerking van de halfjaarlijkse evaluatie, samen met de resultaten van de eindproef. Hiermee wordt dan door een team van vakdocenten in collegiaal overleg een discours gehouden vooraleer tot een definitieve beoordeling over te gaan.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De instroom van leerlingen kan van een zeer uiteenlopend niveau zijn. Leerbegeleiding in alle richtingen is dus permanent aan de orde. De leerkrachten zijn daar inmiddels mee vertrouwd geraakt. Er wordt daarentegen wel veel verwacht van de leerlingen. De gestelde eisen zijn van een hoog niveau, hetgeen de aanleiding is voor een goede verhouding tussen niveau en kwaliteit binnen het leerproces. Ook de leerlingentevredenheid neemt daardoor toe. Kortom: een goede leerbegeleiding zorgt voor gemotiveerde, jonge musici! Er is regelmatig en structureel vakoverleg. Dit leidt tot een goede ondersteuning in aansluiting op de visie over leerbegeleiding.
Deskundigheidsbevordering <i>Vorming</i> <i>Overleg</i>	Het professioneel bezig zijn (optredens bij diverse combo's) en de ervaring als lesgever in zowel het kso als het dko zijn de belangrijkste bronnen van nascholing.

4.1.1.6 Koorzang in kso tweede en derde graad in de studierichtingen Muziek en Woordkunst-drama (leerplan 97063 en 97065)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelen. De leerinhouden komen evenwichtig aan bod.

De leerlingenevaluatie is kwaliteitsvol en goed afgestemd op de specificiteit van dit kunstvak en van de studierichting.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De leerlingen bereiken de leerplandoelen. De leerplanbehandeling gebeurt vanuit een interessant koorrepertoire dat ruime afwisseling biedt op het vlak van genre, stijl en muziekhistorische periode. Deze benadering levert voor de leerlingen een interessante kennismaking op met de koorliteratuur. Het is een pluspunt dat bij het programmeren ook voldoende aandacht gaat naar muziek van Vlaamse componisten. Het koorrepertoire biedt veel afwisseling over de verschillende schooljaren. Ook het repertoire voor de studierichting Woord is goed afgestemd op deze studierichting.
---	--

De uitbouw van het vak koorzang kenmerkt zich door een heuse heropleving waardoor de vocale component in het geheel van een kunstzinnige opleiding opnieuw de noodzakelijke en verdiende plaats krijgt. De dynamiek van de koorwerking levert zo een aanzienlijke en unieke meerwaarde binnen de studierichtingen Muziek en Woord van het kunstsecundair onderwijs. De leerplanbehandeling wordt goed gekoppeld aan het voorbereiden van diverse optredens. Dit stimuleert de koorwerking aanzienlijk en biedt de leerlingen zowel kansen tot podiumervaring als een kennismaking met het concert- en muziekleven.

Het initiatief van teamteaching voor het vak koorzang is waardevol en levert onder meer door de kwaliteitsvolle taakverdeling duidelijke winst op. Bij de aanvang van de les koorzang wordt voldoende tijd besteed aan de

stemopwarming met oefeningen gericht op ademhaling, dictie en intonatie. Deze oefeningen zijn soms gerelateerd aan het koorwerk dat aansluitend wordt gerepeteerd. Bij het inzingen kan nog meer aandacht gaan naar houding en dynamiek. Het programmeren van twee opeenvolgende lesuren voor koorzang is een juiste beslissing.

De klavierbegeleiding is degelijk en draagt bij tot de muziekbeleving en het muzieklezier van de zingende leerlingen. Er wordt ook voldoende gestreefd naar een mooie interpretatie en muzikale afwerking. De klank van beide koren is specifiek en verdienstelijk. De koorwerking heeft een interessante wisselwerking met de algemene muziekleer. Het uitgebouwde koorleven levert ongetwijfeld een heuse meerwaarde op voor de instrumentale vorming en is een sterk punt voor het geheel van de muzikeducatie.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Het lokaal is ruim en voldoet aan de minimale materiële eisen zoals vastgelegd in de leerplannen. De buffetpiano is voor de klavierbegeleiding van de grote koren soms te klein qua klank.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De leerlingenevaluatie is kwaliteitsvol en goed afgestemd op de specificiteit van dit kunstvak en de studierichting. Zowel het proefwerk in concertvorm voor de studierichting Woord als het uitvoeren in octet voor de studierichting Muziek is een mooie inkleuring van de evaluatiepraktijk.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

De leraren zetten in op een aangepaste koormethodiek voor elke studierichting. Zo gaat binnen de studierichting Woord specifieke aandacht naar het zingen dat vanuit de tekst vertrekt. Het repertoire wordt geregeld in een ruime context geplaatst, zodat de leerlingen de muziekwerken ook ontdekken vanuit een brede en algemene muziekkennis. Dit wordt ook in de evaluatiepraktijk meegenomen (cfr. supra).

De koristen beschikken over een ordentelijke partituurkaft. De leerlingen noteren op de partituur niet consequent de gegeven instructies.

Tijdens de koorrepetitie is er plaats voor humor. Dit zijn veelal de kristallen van verrijkend muziekonderwijs. Het koorleven creëert bij de leerlingen een sterke verbondenheid en draagt aanzienlijk bij tot de brede en harmonische vorming op schoolniveau.

Deskundigheidsbevordering
*Overleg
Vorming*

Het beleid stimuleert de samenwerking tussen leraren en maakt de bewuste keuze voor teamteaching. Zowel uit lesobservaties als uit de degelijke samenstelling van het repertoire blijkt dat de leraren ernstig werk maken van een collectief en educatief koorproject. Ook hun actieve betrokkenheid in de koorwereld alsook het lesgeven in het deeltijds kunstonderwijs stimuleren de deskundigheidsbevordering.

Onderwijsorganisatie
Samenstelling klasgroepen

De schoolkeuze voor de gezamenlijke les koorzang voor de tweede en derde graad is van zowel de studierichting Muziek als Woordkunst-drama goed en biedt zo ook de mogelijkheid om koorwerken in te studeren voor een grote bezetting. Bij de samenstelling van het repertoire is rekening gehouden met een toenemende moeilijkheidsgraad wat, gelet op de samenstelling van de leerjaren, noodzakelijk is. Het werken met groot koor is ook voldoende beheersbaar omwille van de keuze voor teamteaching.

4.1.1.7 Klassieke dans/hedendaagse dans in kso derde graad in de studierichting Dans (leerplan 2003/030)

Voldoet niet

Leerplandoelstellingen gecombineerd met de visie van de studierichting dans worden onvoldoende geëxpliciteerd in jaarplannen. De evaluatiecriteria zijn daardoor onduidelijk en de leerbegeleiding gebeurt te fragmentarisch. De artistieke vaardigheden worden te weinig ondersteund om tot voldoende realisatie van de leerplandoelstellingen te komen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De studierichting Dans is de jongste afdeling van de kunsthumaniora. In het schooljaar 2010-2011 zijn de eerste leerlingen dans afgestudeerd. Voorlopig is de doorstroom naar het hoger kunstonderwijs dans zeer beperkt.

Het hele pakket hedendaagse dans wordt uitgesplitst in verschillende subvakken: hedendaagse dans, partnering, repertoire en improvisatie. Voor deze vakken is geen leerplan opgesteld zoals het bestaande leerplan voorstelt. De subvakken jazz en Graham, zoals in het leerplan voorgeschreven, worden niet georganiseerd. De leerinhouden van het subvak Laban zijn voor de vakgroep het uitgangspunt voor alle vakken hedendaagse dans maar zijn helaas in geen van de voorgelegde jaarplannen terug te vinden. Voor de vakken hedendaagse dans, partnering en improvisatie zijn de jaarplannen zeer summier, weinig concreet, onvoldoende gestructureerd, breed interpreteerbaar en zeer verschillend qua visie. Daardoor zijn de leerinhouden in de lessen erg verschillend, weinig doelgericht en het resultaat kan niet afgewogen worden aan het referentiekader van het leerplan. Van horizontale samenhang in de verschillende jaarplannen is geen sprake. De missie en visie van de studierichting dans is nog niet omgezet in concrete doelstellingen en leerlijnen. Zo is er in de jaarplannen geen aandacht voor artistieke vaardigheden, expressie en ontwikkeling van de persoonlijkheid. Het jaarplan klassieke dans is evenmin in het grote kader van de filosofie van Laban opgesteld. Het is louter een opsomming van technische oefeningen verspreid over het hele jaar. De vakgroep staat voor de uitdaging om vanuit de visie gezamenlijk en doelgericht inhoud te geven aan de jaarplannen. Het vak repertoire geeft de kans de leerlingen in contact te brengen met hedendaagse choreografen en hun creaties te dansen. Voorlopig wordt dit vak ingevuld met het creëren van nieuwe bewegingen vanuit bestaande choreografieën. De visie op repertoire met daaraan gekoppeld het uitbouwen van een eigen repertoire moet nog verder uitgewerkt worden. Vanuit een verticale opbouw wordt placement in de derde graad aangeboden. De leerling staat centraal en wordt geacht meer en meer door te groeien tot zelfstandigheid en training in functie van de eigen fysieke mogelijkheden. Het verbeteren van de proprioceptie, een duidelijke bewegingsanalyse met aandacht voor bewegingsinitiatie staan centraal in de lessen.

De bijgewoonde lessen bevestigen de verschillende visies binnen de vakgroep. Vooreerst wordt er in een aantal gevallen te weinig beroep gedaan op de verworven kennis van de tweede graad. De verscheidenheid aan stijlen, wat een grote troef zou kunnen zijn, wordt niet vanuit een gemeenschappelijk gedragen fundament aangeboden. Op dit niveau in de dansopleiding is een degelijke en eenduidige basishouding als uitgangspunt belangrijk om daarna, in de vervolgopleiding, meer flexibel te kunnen omgaan met verschillende stijlen. Gezien de grote diversiteit, worden er te weinig linken tussen de vakken gelegd waardoor de leerwinst te beperkt is. Het niveau van uitvoeren blijft daardoor laag ten opzicht van de ambities die de studierichting koestert, nl. 80% doorstroming naar het hoger kunstonderwijs.

Het bewegingsgeheugen wordt onvoldoende getraind: leerlingen slagen er onvoldoende in om op korte tijd een bewegingsfrase in een behoorlijke

uitvoering te tonen. De gekende leerstof wordt dan weer te weinig doorleefd en met onvoldoende expressie uitgevoerd.

Zowel in de klassieke als in de hedendaagse dans blijven de technische vaardigheden het centrale thema van de les en beperken de leermomenten zich tot het verbeteren van de vorm. Leerlingen overstijgen nauwelijks de techniek, nochtans een basisdoelstelling vanuit de visie. De leermomenten vertrekken meestal vanuit de leerkracht, leerlingen worden te weinig uitgedaagd om fouten bij zichzelf en bij anderen te herkennen en verbeteringen te verwoorden. De bewegingsanalyse en het onderzoek naar bewegingslocalisaties vertrekken te weinig vanuit de leerlingen.

De voorbereiding op audities en/of het beroepsleven gebeurt versnipperd en vertrekt te weinig vanuit een gezamenlijke doelgerichtheid.

Er is te weinig aandacht voor algemene doelstellingen o.a. oriëntatie op en inleiding in de cultuur. Er zijn tal van interessante extra-murosactiviteiten, maar de leerlingen krijgen geen referentiekader om zelfstandig de activiteiten te bespreken. In de jaarplannen wordt niet verwezen naar deze activiteiten om zo mogelijk in te spelen op inhoudelijk en artistiek vlak, zodat de leerwinst alleen maar vergroot zou kunnen worden.

Om de algemene doelstelling gezonde en veilige levensstijl te realiseren, doet de kunsthumaniora beroep op een kinesist. Deze ondersteuning is lovenswaardig maar krijgt ook hier te weinig opvolging, behalve in het vak placement, om leerwinst te garanderen. De opvolging van blessures gebeurt in elke les verschillend. Door het gebrek aan informatieuitwisseling en overleg gaat dit ten koste van de onderwijstijd.

Over 'gezonde voeding' is op geen enkel moment iets terug te vinden in de jaarplannen.

Grondige leerplanstudie gekoppeld aan de specifieke visie van de school, dringt zich op, evenals het ontwerpen van gezamenlijke, doelgerichte jaarplannen.

In de school is er weinig beeldmateriaal aanwezig: op het moment van de doorlichting kon geen enkel beeldfragment de visie, jaarplannen, de examens toelichten.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

In de danszalen zijn er degelijke geluidsinstallaties aanwezig. Bovendien werken de leerkrachten met hedendaagse middelen, zoals tablet, ipod en pc. Camera's zijn aanwezig. In een aantal gevallen worden bewegingsfrases opgenomen als geheugensteuntje voor de volgende les. De camera wordt op dit moment te weinig als didactisch hulpmiddel gebruikt. Het bestuderen van het eigen beeldmateriaal tijdens en na de les kan echter bijdragen in de leerwinst. Uitgezonderd voor placement en improvisatie, wordt er weinig didactisch materiaal aan de leerlingen ter beschikking gesteld. Film, teksten, boeken kunnen in belangrijke mate het leerproces ondersteunen. De pianobegeleiding in de klassieke dans is een absolute meerwaarde en bevordert de muzikaliteit bij de leerlingen.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Voor de derde graad zijn geen evaluatiecriteria opgesteld, noch voor dagelijks werk, noch voor het examen. Het is onduidelijk op basis van welke criteria punten worden gegeven. In geen enkel document wordt dit geëxpliciteerd. De commentaren op de rapporten zijn meestal summier en geven onvoldoende aan hoe de leerling verder moet evolueren. De evaluatie ondersteunt onvoldoende het leerproces. Bijsturing omtrent het evaluatieproces dringt zich op. Op het moment van de doorlichting lagen er noch examenprogramma's noch

beeldmateriaal ter inzage. De link tussen de evaluatie en de leerplandoelstellingen is niet traceerbaar.

Voor de GIP ontvangen de leerlingen een brochure met de nodige richtlijnen en deadlines. Hier staan wel de evaluatiecriteria opgesomd. De organisatie van de GIP is vorig schooljaar bijgestuurd naar aanleiding van de feedback op een enquête. Er is geen beeldmateriaal voor handen om het niveau van creaties te bestuderen. Jaarlijks wordt een externe jury voor de GIP aangesteld. Het verslag van deze jury sluit niet aan op de criteria die in de brochure opgesteld zijn. Samenwerking met andere vakken is er niet, een logboek of portfolio van de leerlingen kon ook niet worden voorgelegd. Richtlijnen over de GIP in het leerplan worden te weinig als uitgangspunt gebruikt om een eigen visie te ontwikkelen.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Er is geen uniform leerlingvolgsysteem. De ter beschikking gestelde software wordt niet gebruikt. In het kader van leer(ling)begeleiding is er te weinig gestructureerd overleg. Er wordt onvoldoende gecommuniceerd over de blessures bij leerlingen. Vorderingen worden nauwelijks besproken, tenzij informeel. Alle begeleiding gebeurt zeer fragmentarisch en ad hoc. Voorlopig is er geen visie omtrent leerlingbegeleiding. Uit gesprekken met leerlingen blijkt dat zij wel de leerlingbegeleiders en het CLB weten te vinden en daar ook de nodige steun krijgen.

Tijdens de bijgewoonde lessen wordt heel wat feedback gegeven. Er komt hierbij weinig input van de leerlingen. Vraagstelling en interactie zijn opvallend weinig aanwezig tijdens de bijgewoonde lesmomenten. De verbeteringen zijn vooral gericht op het vormelijke en technische aspect. Inhoudelijk en artistiek wordt nauwelijks feedback gegeven. De oefenmomenten om de verkregen feedback te verwerken zijn beperkt. Zelfevaluatie wordt nog te weinig gestimuleerd.

Onderwijsorganisatie

Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

De organisatie van het uurrooster voor de derde graad laat niet toe dat leerlingen zich na een les kunnen douchen. Leerlingen hebben nauwelijks de tijd om zich om te kleden en tijdig in de volgende les aanwezig te zijn, ondanks alle aansporingen van de leerkrachten. Ook omgekeerd vraagt het zich omkleden voor de dansles enige tijd, waardoor de les met vertraging start.

Voor een aantal lessen (één les klassieke dans, repertoire en placement) zijn er graadsklassen georganiseerd. De finaliteit van het zesde jaar, o.a. voorbereiden op audities en toelatingsproeven voor hogescholen en compagnies, vraagt een specifieke voorbereiding. Vandaar dat een opdeling tussen beide leerjaren wenselijk is.

Vanuit agenda's valt op dat danslessen regelmatig wegvallen voor de extra-murosactiviteiten. In een dansopleiding is dagelijkse training noodzakelijk om het lichaam te trainen, de technieken te verfijnen en de zoektocht naar artistieke te verdiepen. De dansstudio is de oefenruimte voor de danser. Een betere organisatie van de activiteiten zou de danstraining ten goede komen.

Infrastructuur

Alle danslessen hebben plaats in de Labanzaal. De zaal is voldoende groot met barren en spiegels. Er hangen gordijnen om de spiegels af te schermen. De vloer is licht verend met daarbovenop een dansvinyl. Ook in deze zaal is geen EHBO-kit aanwezig.

Er zijn geen kleedkamers wat maakt dat leerlingen én leerkrachten zich in de zaal omkleden. Kleren, schoenen, zakken liggen op de grond, wat voor een grote wanorde zorgt. Bovendien staat al het materiaal voor placement in een hoek opgestapeld. Een kast zou hier een oplossing kunnen bieden.

Doordat de zaal met schoenen betreden wordt, de gordijnen veel stof veroorzaken, er veel op blote voeten wordt gedanst en floorwork een basisonderdeel van een hedendaagse les is, is het noodzakelijk dat de zalen dagelijks gepoetst worden. Tijdens de doorlichtingsweek was dit niet het geval.

4.1.1.8 Instrument piano in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

De opleiding voor pianisten is gestoeld op de nog steeds geldende authentieke benadering van het kunstenaarschap: de bundeling van kennis, vaardigheid, discipline en respect voor verworvenheden. De leerdoelen worden bereikt. Vakoverleg, leerplanbehandeling en leerlingenbegeleiding dragen bij tot een sterke output. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De vakgroep voor piano maakt duidelijke afspraken over doelstellingen, verwachtingen en repertoirevereisten, helemaal afgestemd op de leerplandoelstellingen. Er is aandacht voor goed vakmanschap, inzicht en kennis van zaken. Toonladders, specifieke vingerzettingen, geheugentraining, studies en Bach blijven hun plaats behouden in de opleiding. Tussen beide leerkrachten van de bezochte cursussen is een uitstekende afspraak gemaakt inzake de specialisatie rond bepaalde componisten en periodes. De leerlingen hebben daar alle baat bij.
	Er is voldoende aandacht voor de actualisering van het repertoire, zonder afbreuk te doen aan de kracht en de betekenis van de traditie. Vakmanschap blijft bovendien een belangrijk deelaspect van de opleiding, niet te vermijden voor een latere professionele opleiding (cfr. de sterke doorstroom).
	Een actieve vakgroepwerking en persoonlijk engagement van de zeer betrokken leraars dragen bij tot de realisatie van bijkomende leerdoelen zoals groepslessen waarbij zowel de beide docenten als al de leerlingen aanwezig mogen zijn.
	De klasadministratie wordt digitaal bijgehouden op een tablet-pc.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De meest geschikte vleugelpiano voor de pianolessen staat nu 'vast' (?) in een lokaal dat nog overakoestisch is, maar proper en verzorgd. Dit geeft al een zekere eigenheid aan de cursus. Helaas kan dit lokaal niet verlucht worden (ramen kunnen niet open).
---	---

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie van de leerlingen gebeurt volgens de geldende afspraken daaromtrent op schoolniveau: proces- en productmatig. De specifieke evaluaties gebeuren evenwichtig, representatief en afhankelijk van het leerlingenprofiel. De cijfers zijn behoorlijk streng maar verantwoord, gemotiveerd en daardoor ook zeer valide. Men beschouwt dit als een objectieve, realistische maar vooral ook aanmoedigende, stimulerende quoterings, oriënterend voor het dagelijkse werk. Er is een interessante evaluatiematrix ontwikkeld voor de tweede instrumenten of neveninstrumenten. Deze is echter nog niet geïmplementeerd op schoolniveau. Men spreekt hier over een evaluatie volgens bepaalde criteria en/of indicatoren per level (level 1, 2 of 3) en niet per jaar waarin men zit. Een interessante suggestie is dit ongetwijfeld.
---	--

Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De beschikbare leerlingenfiches geven vanuit de klasadministratie weinig effectieve ondersteuning als relevante leerbegeleiding. Toch worden de leerlingen voldoende zorgzaam begeleid en uitgedaagd tot ontwikkeling naar eigen mogelijkheden en ambities. De oriëntering verloopt daardoor doelgericht. Elke leerling wordt als een 'totale persoon' benaderd, met een specifieke houding, attitude, psychologie, muzikaliteit, artistieke, enzovoort.
Bereikte resultaten met resultaatsverplichting	Er is een regelmatige, overtuigende doorstroom van ca. 80% vanuit deze piano-opleiding naar het hoger kunstonderwijs. Dit is een bevestiging van de stevige, doelgerichte opleiding en de voorbereiding die gemotiveerde leerlingen mogen genieten. Het percentage wordt enigszins gemanipuleerd door leerlingen in het zevende jaar, die deze opleiding benutten als een brug naar (het toelatingsexamen op) het conservatorium en daar vaak ook voor slagen.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	Persoonlijke initiatieven, permanente aandacht voor actualisering, alertheid voor de evoluties in het kunstonderwijs tout court en artistieke praktijk dragen bij tot een vanzelfsprekende deskundigheidsbevordering.
Onderwijsorganisatie <i>Organisatie curriculum</i> <i>Samenstelling klasgroepen</i>	De lestijden worden correct aangewend en gerespecteerd. De zuiver individuele pedagogisch-didactische benadering zorgt voor voldoende doeltreffendheid. Het plannen en organiseren van groepslessen en de uitwisseling van leerlingen in functie van bepaalde specialismen inzake repertoirekeuze vraagt behoorlijk wat organisatie maar kan gelden als belangrijke bijkomende doelstelling in het bereiken van de leerplandoelen. Door een efficiënte lesplanning, met aandacht voor evenwicht en afwisseling, komen de leerplandoelen eveneens evenwichtig aan bod.

4.1.1.9 Instrument piano - jazz in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Doorheen de jaren (opgericht in 2007) is de relevantie van deze opleiding kwalitatief-inhoudelijk sterk gegroeid. Het effect, de leerresultaten en de doorstroom naar professioneel vervolgonderwijs van meerdere (inmiddels) afgestudeerden getuigen daarvan. In de meeste gevallen worden, afhankelijk van het talent en de motivatie van de leerlingen, de leerdoelen bereikt zoals het leerplan dat voorschrijft. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Net zoals bij de andere opleidingen in de stijldifferentiatie jazz & lichte muziek dragen vakoverleg en sterke betrokkenheid van een team van toegewijde kunstenaars-pedagogen bij tot een goede verticale en horizontale samenhang van de (individuele) opleidingstrajecten. Bij het vak piano wordt dat vorm gegeven door een zeer actief en constructief doelgericht leren dat gefocust is op het bereiken van de verschillende leerplandoelstellingen op de verschillende niveaus. Aandacht voor een goed evenwicht tussen kwaliteit en niveau is daarbij een conditio sine qua non. Daarom werd de kern van de leerplannen collegiaal omgebouwd tot flexibele jaarplannen in functie en ten dienste van de twee belangrijkste studierichtingen, namelijk piano – jazz als hoofdvak en als nevenvak. Voor de nevenvakkers wordt structureel rekening gehouden met de evolutie voor muziektheorie en algemene muziekleer. Bovendien worden die jaarplannen nog eens afgestemd op de individuele noden zoals gesteld vanuit het hoofdvak (zang, saxofoon, slagwerk, ...). De opleiding als dusdanig is alleszins zeer praktijkgericht, breed georiënteerd en al de elementen van het leerplan komen stap voor stap en in zekere mate aan bod, ook bij diegenen die piano – jazz als een neveninstrument in hun curriculum hebben staan. De lerarenagenda, samen met de (wekelijkse) evaluaties geven een duidelijk beeld van de situatie waarin de leerling zich bevindt.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De jazzafdeling beschikt over meerdere eigen, ruime, verzorgde en propere lokalen, met piano uiteraard. Het behangpapier van één muur is behoorlijk beschadigd en grotendeels verwijderd.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De evaluatiepraktijk zoals uitgewerkt op schoolniveau (proces- en productevaluatie) wordt gerespecteerd. De beoordelingen lijken streng maar rechtvaardig, vooral objectief en realistisch (cfr. piano – klassiek). Voor de evaluatie worden enkele duidelijke criteria naar voor geschoven. Deze staan in rechtstreeks verband met een aantal leerdoelen uit het leerplan: techniek en ritmiek – harmonie – improvisatie – repertoire – specifieke opdrachten.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Een motiverend en stimulerend, dynamisch engagement van de betrokken leraar draagt bij tot een sterke, persoonlijke leerbegeleiding.

Bereikte resultaten met resultaatsverplichting

Het potentieel van meerdere leerlingen is van die aard dat de kwaliteit van de outcome garant staat voor een sterke doorstroom naar zowel vervolgonderwijs als naar het professioneel circuit. De tevredenheid over de geboden opleiding is goed. Sommige mindere leerprestaties zijn rechtstreeks afhankelijk van een te zwakke filter bij de instroom van leerlingen.

Deskundigheidsbevordering <i>Overleg Vorming</i>	Bekwame vakspecialisten dragen bij tot een goede verspreiding van ervaringen en expertise. Opvolging van en deelname aan relevante projecten in binnen- en buitenland maken deel uit van persoonlijke initiatieven tot nascholing. Alhoewel niet formeel zichtbaar, noch gerealiseerd via een effectief nascholingsplan, is er aandacht voor permanente deskundigheidsbevordering en professionalisering van de bijzondere expertise door middel van een uitgebreid artistiek engagement als uitvoerders.
Onderwijsorganisatie <i>Organisatie curriculum</i>	De lestijden zijn strak georganiseerd. De onderwijstijd wordt gerespecteerd.

4.1.1.10 Instrument slagwerk in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Meerdere leraars werken in onderling overleg, via een sterk ontwikkelde vakgroep, samen tot de ontplooiing van een overtuigende, brede opleiding met aandacht voor alle aspecten van het leerplan. Er is daarbij eveneens aandacht voor een breed instrumentarium en voor specifieke deskundigheid (speeltechnisch en artistiek). In functie van de ontwikkeling van leerlingen met zeer uiteenlopende profielkenmerken is er aandacht voor specifieke ondersteuning. De leerplandoelen worden bereikt en de doorstroom is goed. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid Evenwicht Beheersingsniveau Samenhang</i>	De opleiding is breed en inhoudelijk sterk ingevuld. Het team van slagwerkleraars is daartoe zeer bewust op elkaar afgestemd, waarbij diverse onderdelen van de slagwerkopleiding telkens via een specialist kunnen worden onderricht. Zo onderscheiden we een specialisme voor de studie van de pauken, trommel, melodie- of klavierinstrumenten en drums. Een goede, doordachte planning door het team draagt dan ook bij tot het bereiken van de leerdoelstellingen. De klasadministratie bestaat uit een combinatie van leerplan, lerarenagenda en repertoirelijst. De koppeling van deze documenten aan Smartschool is een eerste stap naar verdere verfijning en functionalisering tot jaarplannen en een geïntegreerde visie over evaluatie.
Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	De slagwerkklas is erg goed uitgerust. Daartoe werd enkele jaren geleden een stevige input voorzien. Enkele kleinere klassen in de onmiddellijke omgeving doen dienst als 'steunpunt' voor enkele specifieke deelaspecten van de opleiding en als studieruimte.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	De ontwikkelde leerlingenfiches (cfr. andere rubrieken van dit verslag) en de traditionele evaluatiemethodiek op schoolniveau worden gerespecteerd.
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	In de opleiding voor slagwerk is veel aandacht voor de individuele portfolio (de feitelijke beginsituatie) van de instromende leerlingen. De talenten, kwaliteiten en ambities liggen soms erg ver uit elkaar. Toch slaagt men erin zorgzaam en uitdagend om te gaan met elk individu. Inzicht in de psychologie van de leerlingen is daarbij een belangrijk aspect.

**Bereikte resultaten met
resultaatsverplichting**

Het profiel van de slagwerkopleiding is erg sterk. Hieraan is meerdere jaren gebouwd, geëxperimenteerd en zowel logistiek als qua menselijke input geïnvesteerd. Deze ondersteuning, samen met een goede artistiek-pedagogische ontwikkelingsgerichtheid heeft geleid tot een geloofwaardige, quasi professionele opleiding met een sterke doelgerichtheid. De doorstroom van afgestudeerde hoofdvakkers naar het hoger kunstonderwijs en naar het professionele circuit is dan ook legio. De instroom van leerlingen is kwantitatief erg relatief. De leerlingprofielen en de achterliggende motivaties om aan deze opleiding te beginnen lopen zeer sterk uiteen.

Deskundigheidsbevordering
Vorming

Bekwame vakspecialisten dragen bij tot een goede verspreiding van ervaringen en expertise. Opvolging van en deelname aan relevante projecten in binnen- en buitenland maken deel uit van persoonlijke initiatieven tot nascholing. Professionele engagementen als uitvoerend musicus behoren uiteraard ook tot de deskundigheidsbevordering.

Onderwijsorganisatie
*Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen*

De leerlingen volgen specifieke, ondersteunende lessen bij minimaal 2 leerkrachten met verschillende expertises. Sommige leerlingen krijgen zo zelfs onderricht van 3 leraars. Met de beschikbare lestijd (anderhalf lesuur voor hoofdvakleerlingen) wordt dus creatief en flexibel omgegaan.

4.1.1.11 Instrument Stem (zang - jazz en lichte muziek) in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Vanuit een breed 'bad', een onderdompeling, wordt soms zonder enige relevante vooropleiding gewerkt aan een bewustwordingsproces van mogelijkheden, kwaliteit en niveau. Per jaar komen de leerplandoelstellingen evenwichtig aan bod. De ontwikkeling van de stem gebeurt bewust en doelgericht maar vooral stap voor stap, vanuit een doelbewust omgaan met de consecutieve aard van het leerplan. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Bij de planning en de voorbereiding van de af te leggen individuele leertrajecten wordt consequent een referentiekader gehanteerd dat is afgestemd op het leerplan en bouwt op ervaring en expertise. Alle doelstellingen uit het leerplan komen aan bod, zij het dat het opleidingstraject van de individuele leerling belangrijker is dan het formeel volgen van de gestandaardiseerde leerplandoelen. Het 'doen', het ondervinden en het leren vertrouwen op creativiteit (improvisatie) worden van bij aanvang heel breed en meertalig ontwikkeld. Jazzstudies, uitgeschreven soli en repertoirestukken komen daarbij gevarieerd aan bod. Ook al is het geen pertinente leerplandoelstelling, maar in de 3de graad ontwikkelen bepaalde stijlvoorkeuren zich spontaan en op het tempo van de leerlingen. In het 6de jaar uit zich dat in het specifiek toespitsen op de merites en de kwaliteiten van de leerlingen. Repertoirelijsten vertonen dan ook deels verplichte en door de leerkracht opgelegde werken en deels werken uit de eigen belangstellingswereld van de leerling.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Een mooie leeromgeving in grotendeels verbouwde, gemoderniseerde en comfortabele leslokalen maakt het gebruik van audiovisueel materiaal en internet mogelijk.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	Parallel met een aantal aandachtspunten uit het leerplan gebeurt de beoordeling en de evaluatie van de leerlingen aan de hand van een aantal topics. Deze zijn: techniek - gehoor - theorie - improvisatie - ritmiek - lezen - repertoire. Elk onderdeel, elk topic staat daarbij voor een bepaald percentage van de evaluatie. De belangrijkste parameters van het zingen zijn hierdoor onderwerp van een permanente evaluatie geworden. Positief zijn de grote leerlinggerichtheid, een goede communicatie en respect voor de eigenheid en de eigen ontwikkeling (dit zijn vaak ook slechts ontwikkelingsmogelijkheden). De examenprogramma's voldoen aan de verwachtingen zoals gesteld in het leerplan.
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	Hetgeen bereikt wordt met de leerlingen is het resultaat van overtuigend teamwork. Hiervoor is een uitstekende afstemming, overleg en planning een conditio sine qua non.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg Vorming</i>	Permanente bijscholing (o.a. in Duitsland), coaching door verschillende zangers/stempedagogen en een permanent professioneel bezig zijn als vocaliste in verschillende settings, stijlen en genres, brengen ontzettend veel materiaal en inzicht bij voor een spontane overdracht tussen leerkracht en leerlingen.

4.1.1.12 Instrument viool in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

Uit de historiek van de vioolopleiding aan de kunsthumaniora blijkt deze cursus jaar na jaar gedegen jonge violisten voort te brengen die zich her en der regelmatig laten opmerken in muziekwedstrijden, in het hoger kunstonderwijs of in uitstekende (kamer-)orkesten. De realisatie van de leerplandoelen wordt daardoor op een natuurlijke, logische wijze bevestigd. De doorstroom naar hoger kunstonderwijs en naar de professionele sector is goed. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid Evenwicht Beheersingsniveau Samenhang</i>	De doelstellingen uit het leerplan komen stelselmatig aan bod. De methodiek is niet alleen eerder traditioneel, degelijk, volgens de authentieke meester-leerling-verhouding, maar ook efficiënt, doelgericht en effectvol. Toonladders, studies (Mazas), bijkomende (eigen) oefeningen, repertoire (sonatines, concerti, ...) komen allemaal evenwichtig aan bod. De output is relatief, breed en sterk gerelateerd aan zowel de startcompetenties als aan de ambities van de leerlingen.
Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	Het bereiken van de leerplandoelen wordt ondersteund door de beschikbaarheid van een inspirerend, verzorgd klaslokaal dat uitgerust is met de minimale leermiddelen voor een goede vioolles. Helaas is dat lokaal niet permanent beschikbaar door de lokalennood op bepaalde piekdagen, dit ten gevolge van de expansieve uitbreiding van het globale leerlingenbestand van de kunsthumaniora. De lessen gaan dan door op de gang van het internaat.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	Er wordt gestreefd naar een goed evenwicht tussen permanente evaluatie en productevaluatie. Afhankelijk van het type leerling heeft het ene al meer effect dan het andere. Viool is, net als piano bijvoorbeeld, een instrument dat historisch beladen is met een bepaalde competitieve drang tot topprestaties op het podium: absolute productevaluatie dus. De procesevaluatie kent – naast de wekelijkse, inspirerende coaching en communicatie in de les – hebben pas een meerwaarde wanneer hiervoor ook duidelijke parameters en overtuigende doelstellingen gekend zijn.

Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Er is aandacht voor de totale leerling, voor de totale persoon, met vermogens, ambities en een bepaalde attitude. Deze aandacht wordt duidelijk weergegeven op overzichtelijke leerlingenfiches met telkens drie rubrieken: profiel – doelstellingen 2013-2014 – repertoire. De lerarenagenda (naam – geziene leerstof – to do's) maakt integraal deel uit van de leerlingenfiche.
--	--

4.1.1.13 Muziektheorie in kso derde graad in de studierichting Muziek (leerplan 97066)

Voldoet

Het einddoel van deze cursus is het realiseren en (laten) uitvoeren van een eigen arrangement van een klassiek gegeven, bijvoorbeeld een lied uit 'Die schöne Müllerin' van Franz Schubert. De leerlingen kunnen daarbij perfect de leerwinst van hun eigen vakopleiding demonstreren, hetgeen een positieve motivatie én een stevige uitdaging impliceert om de brug te slaan met de vervolgopleiding. Zodoende worden de leerdoelstellingen bereikt. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De cursus is opgevat als een tweeluik: ontwikkeling van vakdeskundigheid en métier enerzijds (kennis van de regels), aanmoediging van creativiteit en toepassing (het maken en uitvoeren van een bewerking/arrangement) anderzijds. Daardoor ontstaat een goed evenwicht bij het aanwenden van de leerplandoelen. Vooral de visie rond het te realiseren arrangement draagt bovendien bij tot de realisatie van bijkomende doelstellingen vanuit het artistiek-pedagogisch project van de school. De gepersonaliseerde jaarplannen, afgestemd op de vermogens en de ontwikkelkansen van de leerlingen, zijn flexibel afgeleid van het leerplan.
---	---

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Voor het vak muziektheorie is niet méér nodig dan een standaarduitrusting van tafel, enkele stoelen, een piano en eventueel een muziekbord. Aan deze voorwaarden wordt voldaan.
---	---

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie gebeurt vooral door een 'permanente' beoordeling, zonder de wettelijke evaluatieperiodes buiten beschouwing te laten. Elke stap vooruit in de opleiding komt er slechts door dialoog en communicatie over het reeds verworvene.
---	--

Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Zorg voor de leerlingen is een permanent aandachtspunt voor de school. Het initiatief tot ontwikkeling van een leerlingvolgsysteem op klasniveau wordt overgelaten aan de creativiteit en het inzicht van de respectievelijke leraars. Ook in het vak muziektheorie is de leerbegeleiding zorgzaam en uitdagend, met aandacht en gerichte acties voor de specifieke vaardigheden en noden van de leerlingen.
--	--

Deskundigheidsbevordering <i>Vorming</i>	De zich permanent wijzigende mentaliteit, attitude en perspectieven van de leerlingen maakt het vanzelfsprekend dat de brede expertise binnen de school consequent en stelselmatig wordt benut in functie van het efficiënter bereiken van de leerplandoelen. Het herbekijken en zowel het actualiseren als het internationaliseren van de vakinhoud, zonder aan de leerdoelen te raken, is het product van een voortdurende professionalisering.
--	---

Onderwijsorganisatie <i>Organisatie curriculum</i> <i>Samenstelling klasgroepen</i>	De gepersonaliseerde aanpak van de cursus in groepjes van twee of drie leerlingen per lesuur draagt bij tot een erg verschillende manier van omgaan met aangepaste leerplandoelen. De onderwijstijd blijft voor iedere leerling gelijk, maar de ontwikkeling van het potentieel kan voor iedere leerling verschillen, net door de optimale aanwending van de beschikbare lestijd in functie van de individuele leerbehoefte.
--	--

4.1.1.14 Samenspel (combo) - jazz en lichte muziek in kso derde graad in de studierichting Muziek

Voldoet

De doelstellingen van het leerplan worden bereikt. Aanvullend zijn er voorbeelden van good practice inzake actueel onderricht in samenspel/combo. Een les met een stevig werktempo, met duidelijke resultaatgerichtheid (leereffect en leerwinst), dynamiek, goede foutendetectie, -analyse en -verbetering, duidelijke opdrachten, toepassing van de gestalltpsychologie inzake pedagogisch-didactisch handelen, mét direct resultaat overigens, enzovoort. De uitstekende gezamenlijke doelgerichtheid binnen een gemengde leerlingengroep is daaraan niet vreemd. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Zowel in de jazz- als in de klassieke afdeling is het samenspel/combo een substantieel onderdeel van het studieaanbod. De leerplandoelstellingen zijn bekend en worden haast ongemerkt, ogenschijnlijk speels en informeel maar evenwichtig geïmplementeerd in de les. Het is goed om vast te stellen dat in de kunsthumaniora afspraken worden gemaakt rond het geüniformeerd gebruik van bepaalde muziektermen.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De afdeling jazz & lichte muziek rekent op een stevige infrastructuur, van geluidsversterkers, microfoons, percussiemateriaal tot digitale piano('s). Al dit materiaal is beschikbaar in lokaal 339. Daarmee voldoet dit vak ook voor wat betreft de uitrustingsfaciliteiten.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Proces- en productevaluaties, na een artistieke prestatie zoals bijvoorbeeld tijdens de talrijke concerten en de geïntegreerde proeven, worden ernstig gecommuniceerd met de leerlingen. Het repertoire voor optredens en examenprogramma's is afgestemd op zowel het leerplan als op de eigenheid van de jonge musici, met hun eigen kwaliteiten en hun eigen voorkeuren. Het verfijnen van objectieve evaluatiecriteria, afgestemd op de leerplannen en de verwachte leerplandoelstellingen is, net als in meerdere andere klassen, een work in progress dat wellicht nog even duurt.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Vanuit een permanente aandacht voor attitude en betrokkenheid wordt automatisch aan leerbegeleiding gedaan. De uitstekende coaching is de basis en de drive voor een goede leerbegeleiding. Elke vorm van talent krijgt de juiste aandacht. Leerlingen met specifieke leerbehoeften of met een trager werkende energie krijgen passende aandacht. Het formuleren van goede opdrachten 'tegen de volgende les ...' leidt tot nuttige en effectvolle actie.

Onderwijsorganisatie

*Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen*

De groep is heterogeen samengesteld en bestaat uit een drummer, een pianist, twee gitaristen, een basgitarist, een conga-speler (percussionist) en een zangeres. De lessen kennen een goede balans wat betreft de tijndeling.

4.1.1.15 Toneel in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94046)

Voldoet

In de lessen toneel worden de leerplandoelstellingen gerealiseerd. De duidelijke leerlijn, verspreid over de twee jaren van de derde graad, brengt alle aspecten van theater aan de oppervlakte. Het enorme enthousiasme is hier een drijvende factor.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De toneellessen in de derde graad worden minutieus opgebouwd. Dit komt duidelijk tot uiting zowel in de jaarplannen als in de lessen. Vanuit non-verbale expressie wordt langzaam opgebouwd om geleidelijk aan over te gaan naar "tekstspel". Deze visie sluit naadloos aan bij de leerplannen. In het eerste jaar van de derde graad ligt de klemtoon op mimetische oefeningen, zowel individueel als in groep, en dit vanuit verschillende elementen, dieren en personen. Pas wanneer deze "vaardigheden" verworven zijn, wordt geleidelijk

aan overgegaan naar teksttheater. De rest van het schooljaar blijft het mimetische een belangrijke rol vervullen. In het tweede jaar van de derde graad ligt de klemtoon op teksttheater. Na het kiezen van een theaterfragment wordt dit besproken, geanalyseerd en “verwerkt” gedurende verschillende weken. Er wordt veel aandacht besteed aan het kiezen van literair verantwoord materiaal. In de klas zijn de medeleerlingen toeschouwers. De aandacht voor het samenspel, zowel verbaal als non-verbaal staat centraal. In de bijgewoonde lessen was weinig plaats voor spreektechnische elementen. Vanuit het creatieve proces dat aan de gang was, kan daar begrip voor opgebracht worden en de verzekering dat daar in latere fases aan gewerkt wordt, is een geruststelling. Belangrijk is wel dat er niet uit het oog verloren wordt dat het één van de basisvoorwaarden is om tot “genietbaar” theater te komen. Vandaar het belang van voldoende lestijd in welsprekendheid om deze spreektechnische basiscompetentie degelijk te kunnen ontwikkelen (cfr. sub). Net zoals voor de lessen voordracht wordt een tweejaarlijkse theaterwerkweek ingericht aan het begin van het schooljaar waarbij leerlingen de kans krijgen om te werken met professionele acteurs. Dit is een enorme verrijking van hun kijk op de professionele theaterwereld. Tezelfdertijd worden zij in het juiste perspectief geplaatst.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De theaterlessen gaan door in een asymmetrische “semi-black box” waarbij twee pilaren de scène “sieren”. In de nabije toekomst wordt deze ruimte verbouwd zodat er een groter speelvlak zal ontstaan. Het feit om over een eigen ruimte te kunnen beschikken, is een factor die doorslaggevend is in het creatieproces. Er is een basisuitrusting qua belichting en men kan er beschikken over een geluidsinstallatie.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	In een theatterichting is voortdurende feedback tijdens het werkproces en belangrijke spiegel om het “work in proces” in goede banen te kunnen blijven leiden. Deze evaluaties komen hoofdzakelijk van de leerkracht. Er is weinig sprake van een participatieve evaluatie vanuit de leerlingen. Dit is een bewuste keuze om het ontstaans- en creatieproces, dat zeer dicht bij de persoonlijkheid van de leerlingen ligt, een stuk te vrijwaren. De feedback die vanuit de leerkracht gegeven wordt, leidt in elk geval tot merkbare wijzigingen en verbeteringen. Er zijn twee evaluatiemomenten per jaar die onder de vorm van toonmomenten doorgaan. Naargelang de kwaliteit van het toonmoment krijgen leerlingen de kans om in de KVS hun toonmoment voor te stellen. Er staat weinig uitgeschreven feedback op de rapporten. De evaluatie van de GIP bestaat uit een korte tekst die niet gebaseerd is op vastgelegde inhoudelijke criteria. Wel wordt er een gebalde evaluatie gemaakt van de uitvoering en de keuze van het onderwerp, met daarop aansluitend de beoordeling en de einduitslag.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Zoals in veel artistieke opleidingen is er een zeer persoonlijke coaching vanuit de docent (meester-leerlingrelatie). Het is duidelijk dat leerkrachten hun pupillen goed kennen en ze hen, volgens hun noden en behoeften, ondersteunen en begeleiden. In een aantal gevallen worden ook de ouders bij de coaching betrokken. De schriftelijke neerslag van de toelatingsexamens geeft een goed beeld van de capaciteiten en vaardigheden van de (toekomstige) leerlingen. De meeste leerlingen volgen dit advies. Uit deze persoonlijke begeleidingen komt soms ook een ander talent naar boven waarbij leerlingen na de humaniora gaan kiezen voor aanverwante sectoren als film, audiovisuele media, enz...

4.1.1.16 Voordracht in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94047)

Voldoet

In de lessen voordracht worden de leerplandoelstellingen gerealiseerd. Men slaagt er bovendien in om poëzie een vaste plaats te geven in het repertoire en de waarde ervan bij de leerlingen te laten doordringen. De aandacht voor literair hoogstaand materiaal en het enorm grote palet aan diverse teksten dat wordt aangeboden, staan garant voor een brede opleiding en een verrijking van het repertoire.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

In de lessen voordracht wordt een ruim palet aan verschillende teksten aangeboden. Vanuit het aangeboden materiaal, dat volledig aansluit bij de leerplanvereisten, is er voldoende ruimte voor persoonlijke voorkeuren en de daaraan verbonden keuzes die leerlingen uit de voorgelegde teksten kunnen maken. Zoals de leerplannen vragen worden verschillende genres en stijlperiodes aangeraakt, meestal thematisch gebundeld. Naast poëzie is er ook plaats voor proza. Er is veel aandacht voor de literaire kwaliteit van het tekstmateriaal. Op deze wijze bouwen leerlingen aan een repertoire waarbij ze hun persoonlijke voorkeuren op vlak van stijl en genre leren kennen. Binnen de lessen wordt voldoende aandacht besteed aan het gebruik van het Standaardnederlands, een goede articulatie, een aangepaste ademhalingstechniek, de effecten van een uitgebalanceerde expressie en de noodzaak en het belang van een gedegen tekstkennis in het vooruitzicht van een optreden of toonmoment. Er wordt aandacht besteed aan een inhoudelijke tekstanalyse en dit ten voordele van de interpretatie. Om de leerlingen te stimuleren en te ondersteunen wordt in de tweede week van september een werkweek gehouden waarin ze kennis kunnen maken met schrijvers en dichters. Er wordt alternerend gewerkt: het ene jaar draait de werkweek rond theater, het andere jaar rond poëzie. Uit de jaarplannen kan afgeleid worden dat er duidelijke leerlijnen zijn die, naarmate het curriculum vordert, verfijnd en uitgediept worden. Tijdens het schooljaar zijn er verschillende extra-murosactiviteiten waar de voordrachtklassen aan deelnemen en die de lessen in de klas kracht bijzetten en de blik op het vak verruimen.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De voordrachtklassen maken gebruik van een “danslokaal” dat weinig eigenheid biedt aan de les. Ondanks de voldoende grote ruimte waarover men kan beschikken, is de artistieke uitstraling ondermaats. De akoestiek in de gebruikte ruimte maakt een sfeerschepping quasi onmogelijk. Er is geen mogelijkheid om met belichting en geluid te werken.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De evaluatie in de klaspraktijk komt hoofdzakelijk vanwege de docent. Er ontstaan wel evaluatiemomenten in groep, maar deze zijn minder frequent. Tijdens het jaar zijn er een aantal “toonmomenten” die als evaluatiemoment doorgaan. Daarover zijn duidelijke afspraken gemaakt. De juryleden krijgen criteria die ze hanteren tijdens hun jureringsopdracht. Zo wordt belang gehecht aan het nemen van de verantwoordelijkheid voor de tekstkeuze, een vlekkeloze tekstkennis, een zuiver taalgebruik en een pittige articulatie, de geloofwaardigheid van de tekstoverdracht en het creëren van een sfeer door middel van suggestie, expressie, lichaamstaal en ruimtebewustzijn. Na elk examen is er een feedbackmoment waarbij de evolutie van het leerproces bekeken wordt. Uit de analyse van de quoteringen op de rapporten blijkt dat er op een doordachte en gefundeerde wijze nagedacht wordt over het geven van punten. De geleverde prestaties tijdens de klasbezoeken bevestigen deze vaststellingen.

Leerbegeleiding	Om in de derde graad te kunnen starten worden toelatingsproeven georganiseerd. Deze zijn adviserend, maar wel sterk sturend. Hierover wordt een gedegen en gestoffeerde communicatie gevoerd met de betrokken leerling en eventueel met de ouders.
<i>Preventief</i>	
<i>Curatief</i>	Het eerder kleine aantal leerlingen per lesuur in de klassen voordracht laat een persoonlijke begeleiding toe. Het is zeer duidelijk dat sterktes en zwaktes en noden en behoeften van de leerling goed ingeschat worden en dat daar de nodige bijzondere aandacht aan besteed wordt.

4.1.1.17 Welsprekendheid in kso derde graad in de studierichting Woordkunst-drama (leerplan 94047)

Voldoet

In de cursus welsprekendheid worden de leerplandoelstellingen nagestreefd.

Onderwijsaanbod	In de lessen welsprekendheid wordt doelgericht gewerkt aan het bereiken van de leerplandoelstellingen. De groepsgrootte is echter van die orde dat ze een hypotheek legt op de volledige realisatie ervan. Reflectie hierover dringt zich op.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	In de lessen wordt veel aandacht besteed aan het verwoorden van meningen en argumentaties. Naast het belang van het hanteren van correct Nederlands wordt tevens de impact van een goede houding en een non-verbale lichaamstaal benadrukt. Het verder uitdiepen van een aantal spreektechnische vaardigheden schiet er vaak bij in, omwille van het tijdsgebrek. In de tweede graad wordt hieraan stevig gewerkt in de lessen algemene verbale vorming, maar leerlingen die instromen in de derde graad hebben deze opleiding niet (steeds) genoten en kunnen kwaliteitsvolle en noodzakelijke technische opleiding goed gebruiken. Verschillende soorten taal komen gedurende de tweejarige opleiding aan bod. Het betreft o.a. het verschil tussen spreek- en schrijftaal, verbale en non-verbale taal, streektaal versus standaardtaal enz. Verder wordt het gewerkt op de deelaspecten van de argumentatieleer waarbij verschillende spreekvormen zoals het debat, de discussie, het interview en dergelijke meer aan bod komen. Uit de klasbezoeken blijkt dat dit voor veel leerlingen geen evidente zaak is.
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	
Uitrusting	De lessen welsprekendheid gaan door in een ruime zaal waar het mogelijk is om de leerplandoelstellingen te bereiken.
<i>ICT</i>	
<i>Inzet uitrusting</i>	
<i>Leermiddelen</i>	
Evaluatiepraktijk	Een belangrijk deel van de evaluatiepraktijk speelt zich af in de klas. Het onmiddellijk geven van feedback na een geleverde prestatie is ontzettend belangrijk aangezien de oefeningen in welsprekendheid “vluchtig” zijn. In een dergelijke setting is dit onmogelijk. Om toch voldoende feedback te kunnen geven aan de leerlingen wordt een gepersonaliseerde feedback uitgeschreven zodat de leerlingen hun evolutie kunnen volgen. Deze feedback is een evaluatie van zowel inhoudelijke als technische elementen.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Volledigheid</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Transparantie</i>	
Leerbegeleiding	De grote klasgroep laat geen persoonlijke leerbegeleiding op het moment zelf toe. Voor een vak waarbij veel individuele en persoonlijke coaching nodig is, is het een gemiste kans op aanzienlijke leerwinsten.
<i>Preventief</i>	
<i>Curatief</i>	

4.1.1.18 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en planning voldoen. Er zijn nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET of alle leerlingengroepen. Het uitgangspunt van de visietekst op de VOET is gebaseerd op een 'mission statement' waar de kernwaarden passie, respect, (zelf)discipline en verantwoordelijkheid centraal staan. De visie is geënt op de onderwijskundige uitdagingen, eigen aan haar leerlingenpubliek. Het nastreven van de eindtermen wordt doelgericht gestuurd door het beleid via een VOET-coördinator. De wijze waarop de nagestreefde eindtermen uit de context(en), stam of leren leren in samenhang worden gelezen en geënt op de verschillende projecten is een voorbeeld van goede praktijk.
Doelgerichtheid	
Beleid	De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. Er zijn verschillende stappen gezet zijn om een breed draagvlak te realiseren zodat leraren een actieve bijdrage kunnen leveren voor het nastreven van de eindtermen. De jaarlijkse werkweken binnen de verschillende afdelingen en over de afdelingen heen kennen een lange traditie en bevorderen op een inhoudelijk kwalitatieve wijze het nastreven van de betrokken eindtermen en verzekeren het draagvlak. Alle leraren zijn actief bij de uitwerking van minstens één project betrokken. Aanvullend is er een breed gamma van interne en externe projecten waar de school vakoverstijgend aan de vakoverschrijdende eindtermen werkt. Het ontbreken van structurele of organisatorische maatregelen op vakniveau en een veeleer oppervlakkige pedagogisch-didactische knowhow rond de inhoud van de eindtermen zetten de integratie van de VOET in de dagelijkse lespraktijk onder druk. Het nastreven van de eindtermen rond leren leren wordt veeleer verengd tot het maken van afspraken bij de start van het schooljaar en de examens. De organisatie en coördinatie van de VOET-werking is een voorbeeld van goede praktijk.
Ondersteuning	
Beleid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot duidelijke conclusies en bijstellingen. Het accent ligt vooral op de evaluatie van de VOET-werking rond de projecten. Het betreft zowel de evaluatie van de beleidsmatige aanpak als van de uitvoering. De frequentie waarmee aandacht wordt besteed door de verschillende vakken aan de verschillende eindtermen wordt in kaart gebracht. Voor de bewaking van de kwaliteit bij de uitvoering op klasniveau vertrouwt de school op de professionaliteit van de individuele leraar. Hierdoor ontstaan er verschillende snelheden. Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen op het niveau van de vakken is succesvol in de kunstvakken in Muziek en Woordkunst-drama. De aanpak in de andere vakken zit nog niet als een rode draad in het curriculum verweven.
Doeltreffendheid	
Beleid	Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en effectiviteit ervan zijn beperkt. Het schoolteam werd grondig geïnformeerd over de nieuwe VOET. Voor een aantal specifieke domeinen wordt nascholing gevolgd door een beperkt aantal personeelsleden, maar deze professionalisering kadert nog niet in een groter geheel.
Ontwikkeling	
Uitvoering	Vrijwel alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang (met ook aandacht voor frequentie, leerlijn, integratie eindtermen stam) nagestreefd. Deze context is als geheel een belangrijke pijler van het pedagogisch project. Uit het voorgelegde materiaal kan worden afgeleid dat de activiteiten een bijdrage leveren tot de inspanningsverplichting voor de aangeduide VOET. De school
Sociorelationele ontwikkeling	

streeft deze eindtermen expliciet na vanuit een meerderheid van vakken en via goed gekozen extramurale activiteiten. Alle leraren zijn bij minstens één project betrokken. De VOET-coördinator bewaakt de samenhang tussen alles wat vakgebonden, tussen vakken of vakoverschrijdend gebeurt. Het geheel wordt met de betrokken leraren inhoudelijk en organisatorisch geëvalueerd.

Uitvoering
Socioculturele samenleving De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. Er zijn voor alle klassen projecten waarmee gericht wordt gewerkt aan de meeste eindtermen. De natuurlijke biotoop van een aantal vakken heeft tot gevolg dat het in meerdere of mindere mate bijdraagt tot deze eindtermen. De VOET-coördinator bewaakt de samenhang tussen alles wat vakgebonden, tussen vakken of vakoverschrijdend gebeurt. Het geheel wordt met de betrokken leraren inhoudelijk en organisatorisch geëvalueerd.

4.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Voldoet

Het onderzoek van de erkenningsvoorwaarde BVH geeft samengevat volgend beeld:

de directeur van de kunsthumaniora is tevens domeinbeheerder van het gehele scholencomplex waarin de kunsthumaniora resideert. Het BVH-beleid wordt georganiseerd door de domeinbeheerder, zijn directe medewerkers en de preventiedienst van de Scholengroep. Deze werking dringt op een constructieve en pro-actieve manier door tot op het klasniveau.

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen en men leerlingen begeleidt. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruikmaakt van de analyses van deskundigen en rekening houdt met de opmerkingen van personeel, leerlingen en ouders. Opgemerkte tekorten vinden we terug in de plannen die de beheersing ervan regelen. Vele tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, andere zijn in uitvoering of gepland. De uitwerking van dat plan is concreet en realistisch waardoor we kunnen aannemen dat de gehele uitvoering zal volgen. Uit de planning blijkt dat er aandacht is voor maatregelen die in afwachting van een oplossing ten gronde de situatie minimaal verbeteren en/of aantonen dat men proactief handelt. Dat leidt tot een cultuur waarbinnen elkeen zich aangesproken voelt om op zijn niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op de locatie waarvan de school gebruik maakt. Er werden de voorbije jaren o.a. met de steun van de Scholengroep grote investeringen gedaan inzake bewoonbaarheid (verwarming, gedeeltelijk nieuwe ramen, renovatie van leslokalen, secretariaat, directielokalen, vergaderzaal, concertzaal, theaterzaal en toiletten, computerlokaal enzovoort. Momenteel zijn de verbeteringen aan de tuin en de speelplaats en het leggen van een coaxkabel doorheen de kelders voor permanent internetgebruik in alle lokalen in uitvoering. In de nabije toekomst wordt de vleugel met de dansaccomodatie (zaal, douches, kleedkamers) onder handen genomen. De lokalen voor de afdeling Woord zijn niet vernieuwd noch geactualiseerd. Deze woordstudio's staan op de planning voor een integrale renovatie binnen afzienbare tijd. De dakconstructie en de dakbedekking van het gehele gebouw zijn in orde, enkel zijn de (rottende) dakkapellen vergeten bij de renovatie. Net daar ontstaan nu haarden van vocht en is er kans op waterinsijpeling.

Uit de controles en adviezen van externe controlediensten, de interne dienst (preventieadviseur) en de externe dienst, blijkt dat er zeer ernstig werd gewerkt om eerdere opgemerkte tekorten op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne zo efficiënt mogelijk weg te werken. Budgetcontrole en –beperking zijn daarbij een belangrijke parameter. Wat nog moet verbeteren, is in de planning voorzien en wordt in afwachting van de realisatie van de verbeteractie door de school aangepakt via organisatorische maatregelen en sensibiliserende acties.

De vaststellingen in documenten van deskundigen, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkte. Tijdens het bezoek ter plaatse viel op dat niet alle locaties even

opgeruimd of comfortabel zijn voor de organisatie van onderwijs. De school werkt hieraan middels een sensibiliseringscampagne die o.a. steunt op het bevorderen van een verantwoordelijkheidsgevoel. Wat betreft de ongeschikte leslokalen en het lokalentekort (bijvoorbeeld voor de focusvakken basgitaar en viool) wordt uitgekeken naar een betere situatie. Een integraal sleutelplan voor het gebruik van de lokalen 'as to be' kan een secundaire prioriteit zijn om de overzichtelijkheid, het efficiënt gebruik en de toegankelijkheid te verbeteren.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoot en wegwerkt, de realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de nog resterende tekorten weg te werken.

4.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

4.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

5 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

5.1 Deskundigheidsbevordering

- Doelgerichtheid** De directie heeft samen met de coördinatie een visie op nascholing uitgeschreven. Hierin beklemtoont zij het specifieke van deze school, nl. het artistieke. Zelf optreden, voorstellingen geven geeft een extra dimensie aan het artistiek onderwijs. Daarnaast wordt eveneens aandacht geschonken aan het pedagogisch luik. De 'kunstenaar-pedagoog' is het uitgangspunt van het nascholingsplan. Jaarlijks kiest het pedagogisch college een algemeen thema. Dit jaar staat 'evaluatie' centraal, wat onmiddellijk het thema van de pedagogische studiedag was. De nood aan pedagogische nascholing is hoog omdat een aantal leraren wel een basisdiploma hebben, maar geen pedagogisch diploma. Het groot aantal leraren met een 'ander bekwaamheidsbewijs' situeert zich vooral in de kunstvakken. Sommigen hebben een buitenlands diploma dat nog niet de procedure voor professionele erkenning heeft doorlopen.
- Ondersteuning** In het nascholingsplan staat de hele procedure voor aanvraag. Er zijn voldoende nascholingsmiddelen om de volledige nascholing te financieren. Over de laatste drie schooljaren volgt gemiddeld 12% van de leerkrachten vorming. Daarnaast organiseert het pedagogisch college jaarlijks een tweedaagse. Ook de directie volgt regelmatig managementcursussen, die op het niveau van de scholengroep gefinancierd worden. Het nascholingsbudget wordt ook gebruikt om abonnementen op tijdschriften aan te schaffen. Zo liggen er in de leraarskamer verschillende tijdschriften voor de verschillende disciplines. Voor leerkrachten die als kunstenaar actief zijn, biedt het nascholingsplan een aantal oplossingen die ertoe leiden dat de continuïteit in het lesgeven gegarandeerd kan blijven. De administratie voor de nascholing is degelijk. Er is een overzichtslijst van de gevolgde nascholingen en van de tijdschriftabonnementen, gekoppeld aan de budgetten. De attesten van de gevolgde nascholingen komen in de personeelsdossiers. Een overzicht van de artistieke prestaties tijdens het schooljaar ontbreekt voorlopig nog.
- Doeltreffendheid** De opvolging van de nascholing staat op dit moment aan het begin van een ontwikkelingsproces. Zo worden de gevolgde nascholingen niet geëvalueerd. De brochures van de gevolgde nascholingen worden in mappen bijgehouden. Het is onduidelijk hoe de verworven kennis met de collega's gedeeld wordt. In de verslagen van de vakgroepen vinden we hiervan weinig terug. Een strategie die voor de multiplicatie van de verworven kennis zorgt, is er nog niet.
- Ontwikkeling** In het kader van het personeelsbeleid worden leerkrachten aangemoedigd en gemotiveerd nascholing te volgen. Het pedagogisch thema dat jaarlijks gekozen wordt, zet het lerarenkorps aan om op zoek te gaan naar nascholingen die daarbij aansluiten. Meestal ontstaat de ontwikkelingsdynamiek vanuit het beleid en nog te weinig vanuit het lerarenteam. De noden die elke vakgroep wel ervaart, worden te weinig als hefboom voor een nascholingsstrategie gebruikt.

5.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school steunt op een algemene visietekst 'Evalueren in het secundair onderwijs' van het gemeenschapsonderwijs om het evaluatiebeleid vorm en inhoud te geven.

De schoolleiding legt in samenspraak met het middenkader hoofdzakelijk organisatorische en procedurele richtlijnen vast. De schoolleiding hecht veel belang aan het inhoudelijk afstemmen van de evaluatie op de leerplandoelstellingen. De directie verwacht dat alle leraren via een document 'klasafspraken' communiceren rond de evaluatiepraktijk, waaronder de beoordeling van attitudes. De inlossing van de beleidsverwachtingen is echter leraargebonden en kent kwalitatief verschillende snelheden.

In de toetsen en de examens is de evaluatie overwegend kennis- en productgericht, met uitzondering van een aantal kunstvakken. In sommige vakken is er permanente evaluatie, hoewel hier meer de term gespreide evaluatie van toepassing is. De evaluatie wordt bijgestuurd met passende maatregelen voor leerlingen met leerstoornissen.

De schoolleiding gaat ervan uit dat evaluatie deel uitmaakt van het leerproces en stuurt aan op het geven van feedback rond kennis, vaardigheden en attitudes. De rapporten dagelijks werk en de eindrapporten zijn helder, maar de commentaren zijn overwegend vaststellend en in mindere mate remediërend geformuleerd.

De geïntegreerde proef (GIP) wordt beoordeeld in functie van het verwerven van alle of een deel van de beoogde vormingscomponenten van de studierichting. De evaluatoren zijn de leraren die de betrokken vakken onderwijzen en externe deskundigen. In de notulen van de delibererende klassenraden is weinig info te vinden rond de resultaten voor de GIP. Het is onvoldoende transparant welke rol het GIP-resultaat speelt in de deliberatie.

De directie verwacht een competentiegerichte beeldvorming door de begeleidende klassenraden van de leerlingen. Daarom worden de leerlingen tijdens deze klassenraden vanuit drie invalshoeken besproken: kennis, vaardigheden en attitudes. Dit resulteert in leerlinggerichte bijsturingen zowel voor de kunstvakken als de algemene vakken. Deze aanpak heeft de voorbije jaren het attesteringsbeeld positief en (her)oriënteringsgericht gekleurd waardoor een knelpunt uit de vorige doorlichting is weggewerkt.

De motiveringen van de attesten in de notulen en in het eindrapport van de leerling zijn zeer synthetisch geformuleerd. De klemtoon ligt overwegend op de studieresultaten. Er wordt in de notulen onvoldoende verwezen naar de bronnen, aanwezig op school, met aanvullende elementen uit het dossier van de leerling: de studiehouding, de GIP indien van toepassing, de resultaten van de begeleidende klassenraad, het medisch dossier en de onderwijshistoriek van de leerling. Deze aanpak is onvoldoende kwaliteitsvol conform de regelgeving (BVR 2002, art. 5, §1, 5, 8).

Ondersteuning Het organisatorische en praktische kader voor de evaluatiepraktijk is samen met enkele algemene richtlijnen opgenomen in het schoolreglement. De school communiceert concrete afspraken via personeelsvergaderingen of vakvergaderingen.

De school hanteert een vademecum 'delibereren' opgesteld binnen haar scholengroep. Dit vademecum is een waardevol referentiekader om de deliberatie op een juridisch en onderwijskundige wijze de juiste vorm en inhoud te geven.

Indien nodig worden ouders na een evaluatieperiode met een aangetekend schrijven uitgenodigd om de evaluatieresultaten en dito bijstellingen te bespreken met de betrokkenen van de school.

Voor elementen zoals representativiteit, validiteit, betrouwbaarheid en transparantie en het gebruik van evaluatievormen vertrouwt het beleid op de professionaliteit van de leraren/vakgroepen. Door het ontbreken van een gerichte opvolging zet dit te groot vertrouwen een rem op een kwalitatieve en gelijkgerichte invulling van de evaluatiepraktijk in een aantal vakken.

Doeltreffendheid De school verzamelt gegevens over haar evaluatiepraktijk (leerprestaties, attestering, clausuleringen, uitgestelde beslissingen, vakantietaken) en de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs. De analyses beperken zich overwegend tot een statistische verwerking. Op vakniveau leiden de analyses zelden tot een bijsturing van de onderwijspraktijk.

Via de leerlingenraad worden leerlingen geïnformeerd en bevraagd over de examenregeling en het evaluatiesysteem.

Ontwikkeling Na de vorige doorlichting heeft de school geïnvesteerd in professionalisering rond evaluatie zowel via interne als externe nascholingen. Er is in dit verband geregeld een samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst. De nieuwe inzichten over de evaluatiepraktijk worden op vakniveau veeleer beperkt toegepast.

5.3 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Algemeen ijvert de school voor een gunstig leer- en leefklimaat. In vergelijking met de vorige schooldoorlichting (2006) is op dit vlak een heus parcours afgelegd. De leerbegeleiding is verankerd in de leerlingenbegeleiding, maar is vooralsnog niet schoolspecifiek vastgelegd in meetbare doelen.

De leerbegeleiding kadert vooral binnen de leerlingenzorg, met ruime aandacht en inspanningen voor een aanzienlijke groep leerlingen met leerstoornissen. De remediëring focust op de begeleiding van individuele studieproblemen en de opvolging van specifieke leerproblemen en –stoornissen.

Ondersteuning De school heeft twee personeelsleden beperkt vrijgesteld voor het geheel van de leerlingenbegeleiding. Het begeleiden van leerlingen met leerstoornissen eist echter veel van de te krap voorziene tijd op. De samenwerking met het centrum voor leerlingenbegeleiding is voortreffelijk.

Leren leren is in de eerste graad structureel ingebouwd. De verderzetting van leren leren in de bovenbouw is nog niet grondig bestudeerd. Curatief zijn voor algemene muzikale wekelijks structurele inhaallessen geroosterd. Daarnaast zijn er heel wat leraren die pro deo tijdens de middag inhaallessen geven. Deze lessen gebeuren vraaggestuurd, hetzij na doorverwijzing van de begeleidende

klassenraad of vakleraren, of op vraag van leerlingen. De inhaallessen worden weinig of niet vermeld in de leerlingenagenda's, in de leerlingendossiers en in de rapportcommentaren. Een en ander heeft te maken met zowel het gemis aan duidelijke afspraken als het ontbreken van instructie en ondersteuning voor het adequaat registreren van diagnose en remediëring.

Vanuit de specifieke relatie eigen aan het individueel onderricht, krijgen de leerlingen leerondersteuning bij een ruim aantal muziekvakken. Leraargebonden gebeurt deze leerondersteuning onder meer door het aanbieden van instructie en stappenplannen nodig voor het individueel oefenen. De vakgroepen worden nog niet aanzet om de bestaande goede praktijkvoorbeelden met elkaar te delen.

De specifieke invulling van de eerstelijnszorg, met name de begeleiding inzake studiemethode en planning door de vakleraren, kan algemeen versterkt worden. Er zijn wel een aantal leraargebonden en kwaliteitsvolle initiatieven.

Deze gebeuren echter meer vanuit een persoonlijk engagement dan wel vanuit afspraken die op schoolniveau zijn vastgelegd.

De leerbegeleiding vormt nog geen studieonderwerp voor de vakgroepen of voor het volgen van nascholing. Deze beperkingen belemmeren de noodzakelijke verdieping van de leerbegeleiding op schoolniveau.

De school voorziet voor haar laatstejaarsleerlingen wel in behoorlijke coaching bij de geïntegreerde proef. De wijze waarop dit gebeurt, resulteert in begeleiding op maat van de individuele leerling en met voldoende aandacht voor de verzelfstandiging van het leerproces.

Doeltreffendheid Door het gemis aan vastgelegde doelen heeft de school ook nog geen systeem uitgewerkt om de effecten van de leerbegeleiding te meten. Via terugkoppeling naar de begeleidende klassenraad worden de effecten van de leerbegeleiding wel beperkt opgevolgd. Het digitaal leerlingenvolgsysteem bevat nog geen info rond leerondersteuning. Gelet op de taaklast bij het geheel van de leerlingenbegeleiding, is het aantal geïnvesteerde uren voor de twee leerlingenbegeleiders te beperkt.

In de leerlingenagenda zijn verschillende items rond leerondersteuning opgenomen. Het betreft vooral aspecten rond planning, studiemethode, de OVUR-werkwijze (oriënteren, voorbereiden, uitvoeren, reflectie) en de zelfinschatting van attitude en vaardigheden. Er is ook specifieke info bedoeld voor de proefwerkperiodes. Deze interessante items worden evenwel onvoldoende geïmplementeerd in het geboden onderwijs. Voorts wordt de leerlingenagenda weinig benut als een communicatiemiddel met de ouders over de leervorderingen van hun kinderen.

Ontwikkeling De school staat voor de uitdaging om de leerbegeleiding inhoudelijk aan te scherpen. Het gezamenlijk vastleggen van weloverwogen doelen, gekoppeld aan een realistisch tijdspad vormt daarbij een voorwaarde. Bij het in gang zetten van een dynamisch ontwikkeling voor leerbegeleiding zijn betrokkenheid en participatie basisvoorwaarden om deze sleutelcompetentie collegiaal en kwaliteitsvol te ontwikkelen.

6 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Na de vorige doorlichting werd het schoolbeleid met succes afgestemd op bijstellingen binnen de verschillende domeinen van de schoolwerking. De school wordt gekenmerkt door een directie met veel aandacht voor de profilering van de school en de uitbouw van de netwerking. De directie wil binnen haar kunsthumaniora een gelijkwaardige invulling geven aan kunst en humaniora. Het uitbouwen van netwerken is een van de 'inputverbeterende' doelstellingen binnen het beleidsplan van de school. Dit resulteert in samenwerking met andere secundaire scholen, basisscholen, culturele partners, niet-culturele partners en het hoger onderwijs waaronder de conservatoria. De directie wordt bijgestaan door het ondersteunend personeel, coördinatoren en formele vak- en werkgroepen om het pedagogisch beleid te ondersteunen. Er is een comité voor preventie en bescherming op het werk (pbw) op het niveau van de scholengroep en er is een interne dienst pbw. Er is een constructieve ondersteuning vanuit de scholengroep, zeker rond processen met regelgevinggevoelige inhoud. De directie verwacht van de vier coördinatoren (algemene vakken, woord, muziek, dans) dat zij de opvolging verzekeren van de vakwerkgroepen en initiatieven nemen rond de profileringen van de toegewezen studierichtingen.

Om een personeelsbeleid uit te werken in functie van het schoolprofiel streeft de school bij de aanwervingen naar de meest passende artistieke specialisatie in functie van de schoolvisie en de optie of studierichting. In vergelijking met de referentiescholen heeft de school minder voltijdse leraren, meer deeltijdse leraren, beduidend meer leraren zonder een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs en meer leraren die actief zijn in meerdere scholen of instellingen. Dit inputgegeven creëert een sterke versnippering van de opdrachten. Deze situatie vraagt om extra aandacht voor gelijkgerichtheid bij de invulling van de pedagogisch-didactische onderwijsopdracht. Vanuit het beleid wordt teveel vertrouwd op de professionaliteit van de betrokkenen en is de controle minimaal. Uit de vakdoorlichtingen blijkt dat de verwachtingen van het beleid met verschillende snelheden worden ingewilligd door de leraren. De opvolging van de leerplanrealisatie en van de processen vertoont nog tekorten.

Visieontwikkeling De school onderschrijft de visie en het pedagogisch project van het GO! en haar scholengroep. De school stelt twee centrale doelstellingen voorop: het organiseren van een kwaliteitsvol, doorstromings- en leerlinggericht onderwijs en het creëren van een krachtige leeromgeving. Typerend voor het beleid is het streven naar een evenwichtige invulling van de algemene vakken en de kunstvakken om de overstap naar andere onderwijsvormen, het vervolgonderwijs of de arbeidswereld zo optimaal mogelijk te maken. Om deze doelen te bereiken zijn in overleg met de decretaal verplichte participatieorganen na de vorige doorlichting twee beleidsplannen (2006-2011 en 2012-2016) opgesteld. Het laatste plan bevat duidelijk geformuleerde strategische doelstellingen rond context, input, proces, output, beeldvorming, beleidsvoerend vermogen, internaat en kwaliteitszorg. Het geheel is vertaald in concrete operationele doelen en wordt zowel schriftelijk als digitaal gecommuniceerd aan het korps.

- Besluitvorming** Het pedagogisch beleid, zowel artistiek als pedagogisch, krijgt vorm en inhoud via de verschillende overlegorganen (zoals het pedagogisch college, de schoolraad, de directieraad, het ouderteam, de leerlingenraad, het basiscomité). Er is formeel en informeel overleg tussen de school en het schoolbestuur/de inrichtende macht. De verslagen van de vakwerkgroepen worden door de coördinatoren van de studierichtingen bij elkaar gebracht en besproken in de directieraad.
- Kwaliteitszorg** Er is een gestructureerde aanpak van de interne kwaliteitszorg (IKZ) sinds 2006. Een kwaliteitscoördinator is belast met het sensibiliseren en informeren van de leraren rond IKZ en de opvolging en de implementatie van de strategische en de operationele doelstellingen. Op de controle van de klaspraktijk na is de aanpak een voorbeeld van goede praktijk. De school heeft het vorige doorlichtingsverslag en de resultaten van bevestigingen rond verschillende processen als uitgangspunt genomen om de schoolwerking bij te sturen. Vanuit de eigen ervaring ontwikkelde een IKZ-cel instrumenten om de kwaliteitszorg vorm en inhoud te geven. In samenwerking met de pedagogische begeleiding werd de school 'gecificeerd': kwaliteitsbewaking op basis van het CIPQ-kwaliteitsmodel. Met het kwaliteitsdecreet als referentiekader en een SWOT-analyse als uitgangspunt ontwikkelde de school een vijfjarenplan voor de periode 2012-2016. De school organiseert jaarlijks outputmetingen en periodieke bevestigingen rond welbevinden. Ook van de schoolactiviteiten vraagt ze telkens feedback aan de betrokkenen.
- De controle van de uitvoering van de processen en de eventuele bijstellingen of consolideringen blijven uit. De oorzaak is te vinden in een te groot vertrouwen in de professionaliteit en de beroepsfierheid van de uitvoerders. Dit leidt in sommige processen tot verschillende snelheden en leraargebonden kwaliteitsverschillen in de uitvoering.

Talenbeleid De school heeft een visie op talenbeleid die geoperationaliseerd wordt in concrete doelen. Binnen de groep coördinatoren die met talenbeleid bezig zijn, zijn er de laatste jaren verschillende wissels geweest zodat de continuïteit in het gedrang kwam. Daar is nu weer een evenwicht in gevonden. De school beschikt niet over GOK-uren. Taalbeleidscoördinatoren volgden viermaal bijscholing bij BROSO (Brussels Ondersteuningscentrum voor secundair Onderwijs). De school neemt verschillende initiatieven om het taalbeleid te concretiseren. Binnen de school worden taaltesten afgenomen in de eerste graad voor de beide leerjaren. Daaraan is een evaluatie gekoppeld. Leerlingen met problemen worden uitgenodigd om contact op te nemen met de leerlingbegeleiding en het CLB. Verder wordt het gebruik van Nederlands gestimuleerd via verschillende initiatieven. Er is het posterproject waarbij woorden aangeleerd worden en geoefend worden in alle klassen maar voornamelijk in de lessen Nederlands. De leerkracht Nederlands neemt in het derde middelbaar een controletoeets af van de geziene 'posterwoorden'. Er zijn samenwerkingen met de bibliotheek van Laken, voornamelijk gericht op de eerste graad. Verder zijn er voorleessessies in het basisonderwijs voor de klas Woord 4 waarbij de nadruk gelegd wordt op vertellend lezen. Tijdens de middagpauze kan er gewerkt worden aan het leesniveau en de leesvaardigheid van de leerlingen onder leiding van een leerkracht. Verder worden leerlingen, zeker in de Woordafdeling, gestimuleerd om degelijke literatuur te consulteren, er zijn vertelprojecten, de gedichtendag wordt aangewend om poëzie te ervaren en te beleven, er is een dichterscollectief waarbij leerlingen aangemoedigd worden om zelf te schrijven, met daaraan gekoppeld een deelname aan het vrij podium van De Spreekende Ezels (creatief schrijven). Verder stellen de leerlingen van de derde graad Woord naar aanleiding van hun geïntegreerde proef een schrijfportfolio samen die opgevolgd wordt door de artistieke mentor en de leerkracht Nederlands. Er zijn, op het vlak van een geïntegreerd taalbeleid in alle lessen, nog verbeterpunten mogelijk binnen de school. Het hanteren van een correct Standaardnederlands in alle vakken, ook in de artistieke, is een conditio sine qua non.

7 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De realisatie van de geïntegreerde proef in de studierichting Muziek.
- Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen op niveau van de projecten en de kunstvakken in Muziek en Woord.
- Het opsporen en beheersen van de tekorten op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De interne en externe kwaliteitsonderzoeken naar deelaspecten van de schoolwerking.
- Het vitale koorleven.
- Het evenwicht en de samenhang tussen traditie, vakmanschap, creativiteit en persoonlijkheidsvorming in de onderzochte muziekvakken.
- De openheid naar alle leerlingen en de leerlingenparticipatie.
- De initiatieven om podiumervaring op te doen en de verruimende blik op het totale cultuurleven.
- De evaluatiepraktijk in de studierichting Muziek.
- De passie en gedrevenheid bij een meerderheid van leraren.
- De psycho-sociale ondersteuning van de leerlingen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De profilering van de school en de uitbouw van de netwerking.
- De coördinatie rond het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.
- De coördinatie rond de interne kwaliteitszorg.
- De prioritering en fasering van de operationele doelen binnen de beleidsplannen in functie van de noden van de school.
- De opvolging van het beleid rond bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplangerichtheid in een aantal vakken.
- Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen op het niveau van de vakken.
- De akoestiek en de uitrusting in een aantal lokalen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De deskundigheidsbevordering op algemeen pedagogisch vlak en de multiplicatie ervan.
- De structurele aanpak van de leerbegeleiding.
- De gelijkgerichte uitvoering van de schoolafspraken en/of vakgroepafspraken.
- De implementatie van de schoolmissie, inzonderheid de kernwaarde 'verantwoordelijkheid'.
- De integratie van talenbeleid in het onderwijsproces van de vakken.
- De kwaliteit van de motivering van de B- en C-attesten.
- Het aanwenden van de outputgegevens in functie van de interne kwaliteitszorg op het niveau van het kernproces.
- De ICT-integratie en de investering in een krachtige leeromgeving.

Wat betreft het algemeen beleid

- De implementatie en opvolging van de beleidsprioriteiten op vakkenniveau.
- De bevordering van de gezamenlijke doelgerichtheid.
- De continuïteit van het talenbeleid.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor klassieke dans en hedendaagse dans in de derde graad Dans (wordt opgevolgd).

8 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 3 KSO Dans		Klassieke dans/Hedendaagse dans

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **17-11-2016** opnieuw een controle uit.

9 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Jos Vermijl de inspecteur-verslaggever	Jurgen WAYENBERG de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	